

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษา เรื่อง ผลของการใช้เพลงในการฝึกอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากตำรา เอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งลักษณะการศึกษาออกเป็น 5 ส่วน มีรายละเอียดดังนี้

1. การอ่านและวัตถุประสงค์ของการอ่าน
 2. ประเภทของการอ่าน
 3. การอ่านออกเสียง
 - 3.1 ความหมายของการอ่านออกเสียง
 - 3.2 จุดมุ่งหมายของการอ่านออกเสียง
 - 3.3 หลักทั่วไปในการอ่านออกเสียง
 4. เพลงประกอบการสอน
 - 4.1 ประวัติความเป็นมาของเพลงประกอบการสอน
 - 4.2 ลักษณะของเพลงประกอบการสอน
 - 4.3 จุดมุ่งหมายของการใช้เพลงประกอบการสอน
 - 4.4 วิธีการแต่งเพลงประกอบการสอน
 - 4.5 ขั้นตอนการสอนเพลง
 - 4.6 ประโยชน์ของการใช้เพลงประกอบการสอน
 5. เพลงประกอบการสอนอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล
-
1. การอ่านและวัตถุประสงค์ของการอ่าน
 - ความหมายของการอ่าน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ในหน้า

๑๐๐ ว่าอ่าน ก. ว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความจาก
ตัวหนังสือ สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ คิด นับ (ไทยเดิม)

จากความหมายที่ให้ไว้ดังกล่าวนี้ พิจารณาเฉพาะความหมายที่ใช้ทั่วไป ไม่รวม
ความหมายตามภาษาไทยเดิมแล้ว น่าจะพิจารณาความหมายแยกเป็นประเภทเป็นประเด็นได้ดังนี้
คือ

1. ว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ ดูหรือเข้าใจความจากตัวหนังสือ
ตามความหมายนี้มุ่งที่การอ่านจากตัวอักษรหรือตัวหนังสือ ซึ่งสามารถแยกออกได้เป็น

1.1 ว่าตามตัวหนังสือ ออกเสียงตามตัวหนังสือ หมายถึง การอ่านออกเสียง
คือ การเปล่งเสียงตามตัวอักษร ถ้อยคำและเครื่องหมายต่าง ๆ ที่เขียนไว้ออกมาให้ชัดถ้อยชัดคำ
และเป็นที่เข้าใจแก่ผู้ฟัง

1.2 ดูหรือเข้าใจความจากตัวหนังสือ หมายถึง การอ่านในใจ คือ การแปล
ความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิด และนำความคิดนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์

2. สังเกตหรือพิจารณาดูเพื่อให้เข้าใจ ตามความหมายนี้มุ่งที่การอ่านสิ่งอื่น ๆ ที่
นอกเหนือไปจากตัวอักษร เช่น อ่านแผนภูมิ กราฟ รูปภาพ สีน้า กิริยาท่าทาง ฯลฯ

สรุปจากความหมายดังกล่าวแล้ว การอ่านคือการแปลความหมายของตัวอักษร
เครื่องหมายสัญลักษณ์ เครื่องสื่อความหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่ตาออกมาเป็นความคิดความเข้าใจ
เชิงสื่อสาร แล้วผู้อ่านสามารถนำความคิดความเข้าใจนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ต่อไป
(นพดล จันทร์เพ็ญ 2531 : 73)

วัตถุประสงค์ของการอ่าน

การอ่านในใจมีความมุ่งหมายเพื่อจับใจความให้รวดเร็ว ถูกต้องเป็นสำคัญ ในระดับ
ชั้นเรียนที่สูงการอ่านในใจยังมีความมุ่งหมายเพื่อให้ได้รับความเพลิดเพลินความซาบซึ้งและฝึก
ให้เป็นผู้มีวิจรรณาณอีกด้วย

ส่วนการอ่านออกเสียงมีความมุ่งหมาย เพื่อฝึกตนเองให้อ่านถูกต้อง และเพื่อฝึก
การอ่านออกเสียง การทอดเสียง สีลาและจังหวะในการอ่าน

2. ประเภทของการอ่าน

เมื่อพิจารณาลักษณะของการอ่านแล้ว จะแบ่งการอ่านออกได้เป็น 2 ลักษณะ หรือ 2 ประเภท คือ

1. การอ่านในใจ
2. การอ่านออกเสียง

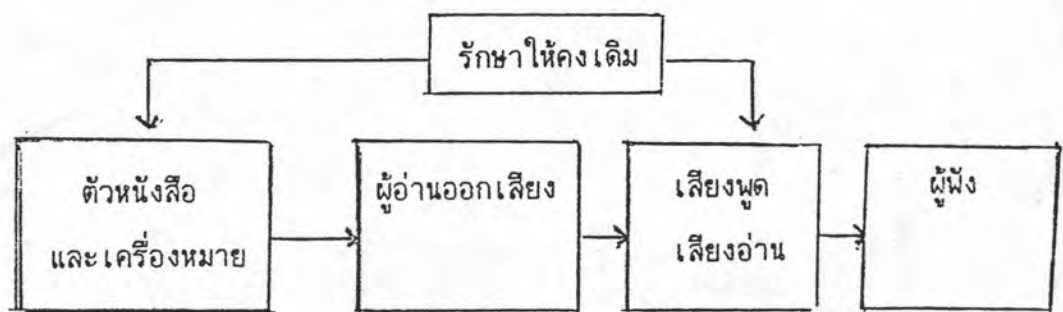
การอ่านในใจ คือการแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิดและนำความคิดนั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์

การอ่านออกเสียง คือการเปล่งเสียงถ้อยคำและเครื่องหมายต่าง ๆ ที่เขียนไว้ ออกมาให้ชัดถ้อยชัดคำ และให้เป็นที่เข้าใจแก่ผู้ฟัง (วิจิตรา แสงพลสิทธิ์ 2522 : 133)

3. การอ่านออกเสียง

3.1 ความหมายของการอ่านออกเสียง

การอ่านออกเสียง คือการเปล่งเสียงตามตัวอักษร ถ้อยคำ และเครื่องหมายต่าง ๆ ที่เขียนไว้ออกมาให้ถูกต้อง และเป็นที่เข้าใจแก่ผู้ฟัง นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกทักษะการอ่าน ช่วยให้จำคำศัพท์ได้ดี อ่านออกเสียงได้ถูกต้อง ดังนั้นการอ่านออกเสียงจึงมีความสำคัญมาก เพราะเป็นการสื่อความหมายที่จะทำให้ผู้ฟัง เข้าใจได้อย่างชัดเจนและครบถ้วน โดยมีองค์ประกอบดังกระบวนการต่อไปนี้

การอ่านออกเสียงอาศัยการทำงานที่สัมพันธ์กันระหว่างสายตา สมอง และ อวัยวะในการออกเสียง เป็นกระบวนการต่อเนื่องระหว่างสายตา สมอง และอวัยวะในการออกเสียง เป็นกระบวนการต่อเนื่องระหว่างสายตา สมอง และการเปล่งเสียง คือสายตาจะต้องประมวลเป็นถ้อยคำ จากนั้นจึงเปล่งเสียงออกมาอย่างสำเร็จรูป ผู้อ่านต้องคำนึงว่า กำลังอ่าน

ให้ผู้ฟัง จะสามารถสื่อสารให้แก่ผู้ฟังได้ตรงตามที่ต้องการหรือไม่ การอ่านออกเสียง จึงไม่ใช่การถ่ายทอดถ้อยคำหรือว่าตามตัวหนังสือเท่านั้น แต่ต้องคำนึงถึงสารเดิมทั้งหมด จะต้องพยายามรักษาสารเดิมไว้ให้สมบูรณ์ที่สุด ให้ผู้ฟังได้รับรู้ เข้าใจ ตรงตามที่ต้องการ

3.2 จุดมุ่งหมายของการอ่านออกเสียง

1. ให้มีทักษะในการอ่านอย่างคล่องแคล่ว ชัดเจน และถูกวรรคตอน
2. สื่อความหมายและเรื่องราวที่อ่านไปสู่ผู้ฟังได้ดี โน้มน้ำใจผู้ฟังให้มีความรู้สึก

คล้ายตาม

3. ให้เกิดความรื่นเริงและเพลิดเพลิน
4. เพื่อสังเกตเสียงสัมผัส จังหวะ และลีลาการอ่าน ทำให้รู้สึกถึงรสไพเราะ

ของวรรณคดียิ่งขึ้น

5. เผยแพร่เนื้อหาให้ทราบทั่วกัน
6. ฝึกอ่านให้เหมือนเสียงพูด เพื่อให้ผู้ฟังสนใจ ไม่เบื่อหน่าย

(ประกาศรี สหอำไพ 2524 : 335)

3.3 หลักทั่วไปในการอ่านออกเสียง

1. ความถูกต้อง หมายถึงผู้อ่านสามารถออกเสียงได้ถูกต้องตามอักขรวิธีของไทย หรือของภาษาอื่นที่ไทยนำมาใช้ รวมทั้งการอ่านถูกต้องตามความนิยมด้วย ผู้อ่านจะต้องศึกษาหลักการอ่านที่ถูกต้องจากหนังสือตำราหลังภาษาไทย หมั่นสังเกตรวบรวมคำและคำที่อ่านถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ

2. ความชัดเจน หมายถึงออกเสียงได้ชัดถ้อยชัดคำทั้งเสียงสระ พยัญชนะ วรรณยุกต์ และคำควบกล้ำ ต้องอ่านให้ชัดเจนได้ยินโดยทั่วถึง ไม่ดิ่งหรือค่อยเกินไป

เสียงพยัญชนะบางตัว ที่พบอยู่เสมอว่ามักมีปัญหาในการอ่านออกเสียง ได้แก่ การออกเสียงพยัญชนะตัว ร ล และการออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำ

2.1 การออกเสียงพยัญชนะ ร ล ปัญหาที่เกิดขึ้นเสมอคือมักออกเสียง ร เป็น ล ทั้งที่ ร กับ ล เป็นคนละหน่วยเสียง เหตุที่ออกเสียง ร เป็น ล นั้น เพราะทั้งสองเสียงเกิดใกล้เคียงกันมาก หากผู้อ่านไม่ได้รับการฝึกฝนเพียงพอ อาจทำให้ออกเสียงไม่ถูกต้องได้ การฝึกออกเสียงคำที่มี ร ล เป็นพยัญชนะต้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ตัวอย่างคำที่มี ร ล

เป็นพยัญชนะต้น เช่นคำว่า รือรือ ลีลา รากไม้ ลากไม้ รับ ลับ ฯลฯ เป็นคู่เช่น คำว่า
เรียวร้อง เรืองราว รวดเร็ว ลวดลาย ลู่ลวง ฯลฯ คำที่ใช้ ร ล คู่กัน เช่นคำว่า โรงเลื่อย
ล่องเรือ ลูกรัก ลางร้าย ฯลฯ หรือเป็นประโยค เช่น โรคร้ายรุกรานเราให้ร้ายราน ที่
โรงเลื่อยของเหล่าร้ายมีเหล่าโรงหลายหลากรส เป็นต้น

2.2 การออกเสียง ร ล เป็นพยัญชนะควบกล้ำ พยัญชนะควบกล้ำ คือ
พยัญชนะที่ออกเสียงพร้อมกัน 2 เสียง แบ่งออกเป็น 2 พวก คือ อักษรควบแท้ เวลาออกเสียง
จะออกเสียงพร้อมกันทั้ง 2 เสียง และอักษรควบไม่แท้จะออกเสียงเฉพาะพยัญชนะตัวหน้า
เท่านั้น การออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำแบบควบแท้ มักจะมีปัญหามาก เช่น คำว่า เกรงกลัว
ปลอดโปร่ง ปรับปรุง เปลี่ยนแปลง เป็นต้น

3. ความคล่องแคล่ว หมายถึงความคล่องแคล่วในการอ่านออกเสียงได้
ต่อเนื่องไม่ติดขัด หรือเสียงจังหวะ ความคล่องแคล่วนี้เกิดจากการได้ฝึกฝนบ่อย ๆ และสม่ำเสมอ
จนเกิดทักษะในการอ่าน ก็จะเกิดความคล่องแคล่วในการอ่านได้

4. การเว้นจังหวะวรรคตอน เป็นสิ่งสำคัญในการอ่านออกเสียง เพราะถ้า
ผู้อ่านเว้นจังหวะหรือวรรคตอนผิดที่ ผู้ฟังก็อาจเข้าใจความหมายผิดพลาดได้

การอ่านออกเสียงมี 2 ชนิด คือ การอ่านออกเสียงร้อยแก้ว และการอ่าน
ออกเสียงร้อยกรอง

1. หลักการอ่านออกเสียงร้อยแก้ว

มีหลักและวิธีการดังนี้

1.1 ควรศึกษาเรื่องที่อ่านให้เข้าใจแจ่มแจ้งเสียก่อน เพื่อจะได้แบ่ง
วรรคตอนในการอ่านได้อย่างเหมาะสม

1.2 ควรอ่านด้วยอัตราความเร็วพอดีไม่เร็วหรือช้าเกินไป

1.3 ผู้อ่านควรแบ่งวรรคตอนให้ถูกต้อง รู้จักแบ่งข้อความหรือประโยค
ยาว ๆ ให้เป็นตอนสั้น ๆ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้มีช่วงเว้นระยะหายใจ

1.4 เวลาอ่านควรพยายามให้เป็นเสียงพูด ตอนใดสำคัญควรเน้น
คืออ่านให้ดังกว่าเดิม หรือช้าลงเล็กน้อย แต่ไม่ควรทำจนไม่เป็นธรรมชาติ

1.5 อ่านให้ดังพอที่จะได้ยินทั่วกัน

1.6 อ่านให้คล่องและชัดถ้อยชัดคำ

เรื่องนั้น ๆ

1.7 รู้จักอ่านตามประเภทของเรื่อง ต้องรู้จักใส่อารมณ์ให้เหมาะสมกับ

ข้อความ มองผู้ฟังบ้าง

1.8 ผู้อ่านควรวางสีหน้าให้เป็นปกติ ควรพยายามละสายตาจาก

1.9 ไม่ยกเอกสารหรือหนังสือที่อ่านบังหน้าตนเอง

1.10 ผู้อ่านต้องนึกถึงหน้าที่ของตน คืออ่านให้ผู้ฟังฟัง คอยสังเกตสีหน้าของผู้ฟังว่าเข้าใจหรือยังจนอยู่ ถ้ารู้สึกว่าคุณฟังตามไม่ทัน ต้องลดความเร็วในการอ่านลงบ้าง

2. หลักในการอ่านออกเสียงร้อยกรอง

การอ่านบทร้อยกรอง เป็นการอ่านออกเสียงอีกแบบหนึ่ง ซึ่งอ่านได้ 2 แบบ คือ อ่านออกเสียงปกติ เช่นเดียวกับร้อยแก้ว และอ่านทำนองเสนาะ การอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองร้อยแก้ว เช่น อ่านโคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ที่อยู่ในบทความ คำปราศรัย หรือสุนทรพจน์ จะต้องอ่านให้มีจังหวะ สีสาวของคำประพันธ์แต่ละชนิด ส่วนการอ่านบทร้อยกรองเป็นทำนองเสนาะ มีหลักดังนี้

2.1 รู้ลักษณะบังคับของคำประพันธ์ที่จะอ่าน โดยอ่านให้ชัดเจนใส่อารมณ์ตามใจความ

2.2 อ่านเอื้อสัมผัสในเพื่อเพิ่มความไพเราะ เช่น

ข้าขอเคารพอภิวันท์ อ่านว่า อบ - พิ - วัน

คิดถึงบาทพิตรอดิศร อ่านว่า อะ - ดิด - สอน

2.4 อ่านให้ถูกต้องตามทำนองเสนาะของคำประพันธ์ชนิดนั้น ๆ

3.4 ความสำคัญของการอ่านออกเสียง

1. การอ่านออกเสียงมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน เป็นการฝึกทักษะเบื้องต้น

2. การฝึกการอ่านออกเสียง ช่วยให้เด็กได้ฝึกทักษะการอ่าน และฝึกให้กล้าแสดงออก

3. ช่วยให้ครูตรวจสอบความก้าวหน้าในการอ่านของเด็กได้ และแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านของเด็กได้ทันที่

4. ช่วยให้เด็กได้ตรวจสอบการอ่านของตนเอง โดยฟังเองบ้าง ให้เพื่อน
ร่วมฟังบ้าง
5. การอ่านออกเสียงให้คุณค่าทางสุนทรียะ เพราะจะเกิดความไพเราะสื่อรส
ทางภาษา และวรรณคดีได้
6. ช่วยเสริมคุณค่าทางความคิด
7. ช่วยพัฒนาทักษะในการพูด การอ่านออกเสียง ทำให้เด็กได้รู้จัก การใช้คำ
การผูกประโยค ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะการพูดได้
8. เป็นการสื่อความหมายที่จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้อย่างชัดเจน ครบถ้วน

3.5 ข้อควรคำนึงในการอ่านออกเสียง

สุจริต เพียรชอบ (2523 : 106) ได้กล่าวถึงข้อที่ควรคำนึงถึงในการ
อ่านออกเสียงไว้ดังนี้

1. น้ำเสียงต้องดัง ชัดเจน นุ่มนวลน่าฟัง ไม่ค่อยเกินไป หรือดังเกินไป
2. จังหวะในการอ่าน อ่านถูกวรรคตอน การหยุดช่วงหายใจ
3. ระดับเสียง ควรใช้ระดับเสียงเหมาะสมกับข้อความที่อ่าน ไม่ใช่เสียง
เดียวซ้ำซาก น่าเบื่อหน่าย
4. การเน้นคำและความที่สำคัญ ควรจะเน้นคำและความที่สำคัญได้ถูกต้อง
ไม่อ่านตก อ่านเกิน หรืออ่านตุ๋น
5. น้ำเสียงในการอ่านดี ไม่เพี้ยน หรือเสียงหลง
6. อ่านถูกต้องตามอักขรวิธี และความนิยม ออกเสียงตัว ร ล ควบกล้ำได้
ชัดเจน อ่านคำสมาส สันธิ คำย่อต่าง ๆ ได้ถูกต้อง
7. ท่วงท่าการอ่านดี ทำนั้ง การจับหนังสือ การพลิกหน้าหนังสือ การกวาด
สายตาควรเป็นไปอย่างเหมาะสม
8. อ่านออกเสียงเหมือนพูด ใส่อารมณ์และความรู้สึกลงไปด้วย ทำให้ผู้ฟังเกิด
อารมณ์คล้อยตาม
9. ข้อความที่นำมาอ่านออกเสียงนั้น ควรเป็นข้อความที่ดี มีสาระ
การใช้ถ้อยคำ และสำนวนภาษาเหมาะสม

10. นักเรียนควรจะได้เตรียมตัวอ่านมาล่วงหน้า เพื่อจะได้อ่านเน้นคำ
ความสำคัญและเว้นวรรคตอนได้ถูกต้อง

11. การอ่านคำประพันธ์ ควรได้พิจารณาว่าตอนใดควรอ่านตามอักขรวิธี
ตอนใดควรอ่านเอื้อสัมผัส

12. ความคล่องแคล่วในการอ่าน ควรจะได้รับการฝึกฝนอยู่เสมอ จึงจะ
อ่านได้คล่อง ควรจะให้เด็กฝึกอ่านออกเสียงคำที่ยากก่อน ผู้ที่อ่านหนังสือได้คล่องมักจะกวาด
สายตาล่วงหน้าไปก่อนที่จะออกเสียง เพราะจะทำให้อ่านข้อความได้ต่อเนื่องกันไม่หยุดชะงัก

นอกจากนั้น บันลือ นฤกษ์วัน (2518 : 121) ยังให้หลักที่ควรพิจารณาใน
การอ่านออกเสียงเพิ่มเติมไว้ ดังนี้

1. เด็กต้องการอ่านเพื่อจะใช้ประโยชน์ เพื่อจะเข้าใจเรื่องราวมากกว่าที่
จะต้องอ่านได้หรืออ่านออก การฝึกทักษะในการอ่านอย่างโดดเดี่ยวย่อมได้ผลน้อย ทั้งนี้เพราะ
จะต้องสัมพันธ์กับสิ่งอื่น ประโยชน์ในวิชาอื่น ๆ และใช้ในชีวิตประจำวันด้วย

2. การสอนอ่านไม่ควรแยก ควรจะเป็นกิจกรรมรวมหลาย ๆ อย่าง ทั้งขับร้อง
เล่นเกมเสริมภาษา เรียนวิชาอื่นโดยใช้คำที่เรียนมาแล้ว อาจกล่าวได้ว่า การอ่านไม่ได้มุ่ง
ให้อ่านในแบบเรียนได้เพียงอย่างเดียว เท่านั้น

3. การอ่านควรจะใช้ประโยชน์ในด้านการฝึกทักษะ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์
ที่จะเรียนรู้สิ่งอื่น หรือขยายประสบการณ์ให้เหมาะสมพอดีด้วย จึงจะช่วยให้การฝึกทักษะการอ่าน
เป็นไปอย่างได้ผล

4. ความสนใจและความสามารถในการอ่านของเด็กย่อมแตกต่างกัน เร็ว
ปานกลาง ช้า ฉะนั้นการสอนอ่านที่ตีน่าจะปลูกฝังทัศนคติที่มีต่อการอ่าน การเล็งเห็นประโยชน์
จากการอ่าน นอกเหนือไปจากมุ่งความสำเร็จในการอ่านอีกด้วย นั่นคือ เด็กเรียนช้า เร็ว หรือ
ปานกลาง ก็รู้คุณค่าคุณประโยชน์ของการอ่านเหมือนกัน

5. ครูที่ฉลาด ย่อมไม่ใช้วิธีแบบใดแบบหนึ่งสอนเด็ก ควรรู้จักใช้วิธีการ
ผสมผสาน แบบวางรูปแบบเป็นหน่วยการสอน เพื่อจะใช้ส่วนดีของวิธีสอนอ่านแบบต่าง ๆ มา
ใช้ส่งเสริมให้เด็กได้รับความสำเร็จได้มากกว่าการใช้วิธีสอนอ่านเพียงแบบเดียว

6. การสอนที่ดี ย่อมต้องเปลี่ยนแปลงและยืดหยุ่นได้ และไม่ควรรีใช้วิธีสอนซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนเด็กผู้เรียนรู้ว่า ต่อไปนี้ครูจะทำอย่างนั้นอย่างนี้ เช่น อ่านแล้ว คัดไทย คัดไทย เสร็จแล้ววาดเขียน เป็นต้น

7. การมีวัสดุอุปกรณ์มาก ๆ ย่อมช่วยให้สามารถจัดกิจกรรมได้กว้างขวาง การสอนโดยยึดหนังสือเล่มเดียว ย่อมไม่สามารถสนองความต้องการเด็กได้ทุกคน ควรจะมีหนังสืออ่านประกอบและแบบเรียนหลายสำนักพิมพ์ไว้

8. การสอนอ่าน ย่อมพิจารณาหลายอย่าง นอกจากให้เด็กสามารถอ่านได้ เข้าใจเรื่องราวที่อ่านแล้ว ย่อมสัมพันธ์กับพัฒนาการและการใช้กลไกในการอ่านของเด็ก ก็เป็นจุดประสงค์ในการสอนอ่านด้วยเช่นกัน

9. การสอนอ่านในช่วงระยะแรกเรียน (ป. 1 - 2) ย่อมไปได้ช้า ต้องใช้เวลามาก ฉะนั้น ในการสอน เรามุ่งผล (คุณภาพ) ที่เด็กจะได้รับมากกว่าปริมาณที่สอน

10. ความพร้อมในการอ่านย่อมเน้นทุกระดับ นอกจากในชั้นแรก ๆ เรียนแล้ว ชั้นอื่น ระดับอื่นก็ต้องพิจารณาในด้านพื้นฐาน ประสบการณ์ ความสามารถในการอ่าน ด้วยเช่นกัน

11. การสอนอ่าน นอกจากมุ่งในการอ่านให้เข้าใจความหมายของคำใหม่แล้วยังมุ่งให้มีการฝึกซ้ำในรูปแบบอื่น เช่น แผนภูมิประสบการณ์ การเขียนอธิบายภาพ การฝึกแจกลูก แยกคำและอื่น ๆ อีกด้วย

12. การสอนอ่าน ควรหลีกเลี่ยงวิธีการต่อหนังสือเด็กเป็นรายบุคคล ควรจัดแบ่งเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ให้ช่วยกันฝึกอ่านกันเองโดยมีอุปกรณ์ช่วย

13. สำหรับเด็กที่พออ่านได้บ้าง นอกจากจะสอนอ่านออกเสียงแล้วควรสอนอ่านในใจสลับกันโดยสม่ำเสมอ นั่นคือ ครูย่อมเตรียมแผนไว้ว่า เมื่อใดควรรีใช้วิธีอ่านออกเสียง เมื่อใดควรรีใช้การอ่านในใจ

14. ควรใช้วิธีฝึกสะกดตัวผสมคำ เพื่อช่วยให้เด็กได้ผสมคำอ่านได้ แต่เด็กที่มีทักษะสูง ย่อมใช้วิธีการหลาย ๆ วิธีนอกจากสะกดตัวผสมคำ

15. การให้ความหมายของคำศัพท์นั้นเป็นสิ่งจำเป็น แต่จะต้องให้ความหมายเป็นรูปประโยคได้หลายแบบเพื่อประโยชน์ในการใช้ภาษาด้วย

16. การสอนอ่านที่ดีนั้น ควรได้รับการส่งเสริมให้อ่านอย่างอิสระเป็นครั้งคราว ครูจึงควรจัดมุมให้อ่าน และกำหนดเวลาให้เด็กฝึกอ่านตามลำพังเป็นประจำไปด้วย

17. ครูผู้สอนควรสำรวจตรวจสอบข้อบกพร่องในการสอนอ่านของตนเสมอ เพื่อให้ทราบว่าตรงไหนดี ตรงไหนควรแก้ไข การปรับปรุงดัดแปลงให้เหมาะกับเด็กผู้เรียนจะช่วยให้การสอนของครูดีขึ้น

3.6 การฝึกทักษะการอ่านออกเสียง

การอ่านออกเสียงเป็นการอ่านประเภทหนึ่ง ที่ครูฝึกให้นักเรียนเป็นอันดับแรก การอ่านในระยะเริ่มแรกนี้ การอ่านออกเสียงนับว่าเป็นสิ่งจำเป็น และเด็กก็นิยมอ่านออกเสียงเพราะเป็นการแสดงให้เห็นว่าตนมีความก้าวหน้าในการอ่าน เด็กจะได้รับการเสริมแรง และได้รับความพอใจในส่วนตัวของเด็กด้วย (ประเทิน มหาจันทร์ 2523 : 207) การอ่านออกเสียง ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหรือการพูดก็ตาม ถ้าออกเสียงผิดพลาดไม่ชัดเจนเป็นประจำแล้ว จะทำให้เสียบุคลิกภาพ ผู้ฟังก็เกิดความรำคาญ ทั้งยังเกิดผลเสียในด้านการสื่อความหมาย อาจทำให้เข้าใจผิดไปได้ (ดุขุฎิพร ชำนิโรคสานต์ 2516 : 7) ครูจึงควรแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านออกเสียงของเด็ก ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา

มีผู้สนใจและให้ความสำคัญเกี่ยวกับเรื่องการสอนอ่านออกเสียงไว้หลายคน เช่น อุไรลักษณ์ ชุ่มชิต (2524 : 59) ได้วิจัยเรื่องการเปรียบเทียบสัมฤทธิ์ผลในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่สอนโดยวิธีสะกดคำแบบแจกลูกกับแบบเสียงไหล ผลปรากฏว่าการสอนสะกดแบบแจกลูก มีผลสัมฤทธิ์การอ่านสูงกว่าการสอนสะกดแบบเสียงไหล และ สุदारัตน์ เอกวานิช ได้สร้างแบบฝึกการอ่านคำที่ใช้อักษร ร ล ว ควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าความสามารถในการอ่านคำที่ใช้อักษร ร ล ว ควบกล้ำของนักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลสูงขึ้นหลังจากฝึกอ่านคำในแบบทดสอบที่ทำการทดลองแล้ว นักเรียนอ่านคำควบกล้ำได้มากขึ้น (สุदारัตน์ เอกวานิช 2520 : 25)

การอ่านออกเสียงมีความสำคัญและมีผู้ให้ความสนใจมากมาย ดังนั้นจึงมีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการสอนทักษะการอ่านออกเสียง ซึ่งสามารถรวบรวมได้ ดังนี้

1. ควรสอนคำศัพท์ให้เข้าใจเสียก่อน เพื่อจะได้เข้าใจความหมายโดยไม่ขัดจังหวะการอ่าน
2. ครูต้องแก้ไขการอ่านให้ถูกหลักเกณฑ์ คือ

เป็นต้น

- 2.1 อ่านเหมือนเสียงพูดธรรมดา
 - 2.2 ออกเสียงถูกต้องชัดเจน เช่น คำควบกล้ำ การออกเสียง ส ช
 - 2.3 เสียงดังชัดเจน สำเนียงแจ่มใส เป็นธรรมชาติ
 - 2.4 วรรคตอนเหมาะสม ไม่ตะกุกตะกัก
 - 2.5 ไม่อ่านเต็มหรือตกข้อความไป
 - 2.6 อ่านถูกต้องตามลีลา ท่วงทำนองของบทประพันธ์
3. ลักษณะท่าทาง การจับหนังสือ ระยะห่างจากสายตาถูกต้อง คือ ไม่ใกล้หรือห่างจนเห็นตัวอักษรไม่ถนัด ไม่ส่ายหน้าตามตัวอักษร สายตาไม่จับอยู่แต่ตัวหนังสือเท่านั้น เงยหน้ามองผู้ฟังบ้าง
4. ฝึกให้อ่านเรื่องที่น่าสนใจ กำหนดเวลาให้ สังเกตสมาธิ อัตราความเร็วในการอ่านและการอ่านถูกต้องตามหลักเกณฑ์
5. ไม่ควรให้อ่านต่อ ๆ กันไปนาน ๆ จะทำให้เบื่อ ควรแทรกกิจกรรมการอ่านออกเสียงไว้ชั่วโมงละไม่เกิน 10 นาที แต่ฝึกหลาย ๆ ชั่วโมง เปลี่ยนกันอ่านอย่างทั่วถึง โดยแบ่งกลุ่ม หาโอกาสให้มาอ่านให้ครูฟัง นอกชั้นเรียน อ่านโต้ตอบกัน ฯลฯ
6. จัดหาสื่อการเรียน ช่วยการสอนอ่าน ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง การจัดห้องเรียน เช่น แบ่งกลุ่มฝึกอ่าน เอกสารประกอบเรื่องต่าง ๆ ลื่น ๆ ให้ฝึกอ่าน อ่านซ้ำ หนังสือพิมพ์ อ่านรายงาน เป็นต้น
7. จัดกิจกรรมสนับสนุนการอ่าน เช่น อ่านผลงานการเขียน อ่านบทประพันธ์ ที่ช่วยกันแต่ง ประกวดการอ่านทำนองเสนาะ อ่านนิทานเพื่อแข่งขันทายปัญหา เล่นละครวิทยุ ฯลฯ
8. สังเกตความบกพร่องในการอ่านของนักเรียน เช่น ความไม่เชื่อมั่นในตัวเอง ความประหม่า อวิยะในการออกเสียงบกพร่อง สายตาไม่ดี สำเนียงการออกเสียงเป็นภาษาถิ่น ความเคยชินในการอ่านในท่าที่ผิด เช่น การจับหนังสือ การยืนหรือนั่ง ฯลฯ เพื่อวิจารณ์แก้ไขต่อไป (ประภาศรี สีหะอำไพ 2524 : 334)
9. รู้จักกวาดสายตาอ่านล่วงหน้าไปก่อน และออกเสียงตามภายหลัง เพื่อให้อ่านข้อความได้ต่อเนื่อง ไม่หยุดชะงัก
10. นำเสียงแสดงอารมณ์ตามเนื้อเรื่อง เป็นแบบคำพูดหรือบรรยาย (กรรณิการ์ พวงเกษม 2527 : 87)

11. ควรให้นักเรียนได้มีโอกาสเตรียมตัวอ่านมาล่วงหน้า เพื่อจะได้ฝึกออกเสียงเน้นคำ เน้นข้อความ แบ่งวรรคตอน ให้ถูกต้อง
12. ควรเน้นการฝึกอ่านเป็นรายบุคคลมากกว่าอ่านเป็นกลุ่ม ครูจะได้สามารถสังเกตความสามารถในการอ่านของนักเรียนเป็นรายบุคคล และแก้ไขข้อบกพร่องได้
13. ข้อความที่ฝึกอ่านออกเสียง อาจเป็นข้อความสั้น ๆ ตัดตอนมาจากหนังสือเรียน นิทาน เรื่องสั้น นวนิยาย ที่ไม่ยากเกินกว่าวัยของเด็ก
14. ควรให้เด็กได้มีโอกาสฟังการอ่านบทความจากวิทยุ โทรทัศน์บ้าง
15. การวัดผลการอ่าน อาจให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวัดผลการอ่านของตนเองและเพื่อน ๆ ด้วย โดยครูและนักเรียนร่วมกันวางแผนที่ในการพิจารณาการอ่าน (สุจิต เพียรชอบ และ สายใจ อินทร์มพรรย 2523 : 107)

3.7 ข้อบกพร่องในการอ่านออกเสียง

การอ่านเป็นเครื่องมือที่สำคัญของมนุษย์ที่จะนำไปสู่การศึกษาค้นคว้าหาความรู้ การติดต่อสื่อสารกัน "การอ่านเป็นเสมือนกุญแจวิเศษที่จะไขไปสู่ความกระจ่างในปัญหานั้น" (กิตติวดี บุญชื่อ 2520 : 88) แต่ขณะนี้มีความเสี่ยงกล่าวกันว่า เด็กที่จบจากโรงเรียนไปแล้วอ่านเขียนหนังสือไม่ได้ ไม่สามารถจะนำความรู้ที่ได้จากโรงเรียนไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตได้ ทำให้เกิดการสูญเปล่าทางการศึกษา ปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้นี้มีได้เกิดขึ้นเฉพาะประเทศไทยเพียงประเทศเดียว แต่เป็นปัญหาที่ทุกประเทศตระหนัก และพยายามแก้ไขกันอยู่ (สมาน แสงมะลิ 2525 : 3) ปัญหาในการอ่านหรือความบกพร่องในการอ่านอาจส่งผลถึงทัศนคติของนักเรียนด้วย ดังคำกล่าวของ นิงนิค อรุณสิทธิ์ (2509 : 4) ที่ว่า การอ่านมีความสำคัญต่อการสร้างบุคลิกภาพทางด้านอารมณ์ ความรู้สึกคืออาจจะทำให้เป็นคนมีความมั่นใจ หรือขาดความมั่นใจ ทางด้านอารมณ์และบุคลิกภาพ เพราะจะทำให้รู้สึกมีปมด้อย และกลายเป็นเด็กที่มีปัญหาในห้องเรียน ซึ่งก่อให้เกิดผลหลายอย่างติดตามมา เป็นต้นว่า มีแนวโน้ม จะรู้สึกถ้อยถอย มีความวิตกกังวล และมีอคติกับทุกคนหรือทุกสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน จากความสำคัญของการอ่านและปัญหาในการอ่าน ซึ่งได้แก่นักเรียนอ่านหนังสือไม่ออก อ่านช้าตะกุกตะกัก ประสบความยากลำบากในการอ่าน จึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะต้องคอยสอดส่องนักเรียนเป็นรายบุคคลว่าใครมีปัญหาการอ่านอย่างไร แต่ละคนบกพร่องหรือมีปัญหา

ด้านใดบ้าง เพื่อครูจะได้ช่วยเหลือ แก้ไขให้ตรงจุดที่เป็นปัญหา ในเรื่องข้อบกพร่อง หรือปัญหา ในการอ่านออกเสียงนี้ก็มีผู้สนใจ ศึกษาค้นคว้าไว้หลายคน เช่น

พูนศรี อิมประไพ (2522 : 51) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาข้อบกพร่องใน การอ่านออกเสียงภาษาไทย และการสร้างแบบฝึกซ่อมเสริม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร โดยรวบรวมปัญหาในการอ่านของเด็กไทยได้ 5 กลุ่ม ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 อ่านออกเสียงพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ผิด
- กลุ่มที่ 2 อ่านออกเสียงคำควบกล้ำผิด
- กลุ่มที่ 3 อ่านออกเสียงเพิ่มคำ หรือลดคำ
- กลุ่มที่ 4 อ่านออกเสียงตุ๋ตัว หรือตุ๋คำ
- กลุ่มที่ 5 ความเข้าใจในเรื่องที่อ่านยังไม่ถูกต้อง

หลังจากรวบรวมปัญหาได้แล้ว ผู้วิจัยก็สร้างแบบฝึกซ่อมเสริมข้อบกพร่องใน การอ่านออกเสียง สำหรับนักเรียนทั้ง 5 กลุ่ม กลุ่มละ 10 แบบฝึก จำนวนทั้งหมด 50 แบบฝึก นอกจากนั้น เฝิงแซ สุกิกิตย (2526 : 72) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 ในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่าปัญหาที่มีความเข้มสูง ความเข้มปานกลาง และความเข้าใจจาง ตามลำดับ ดังนี้

1. ปัญหาการอ่านออกเสียง ร ล ไม่ชัดเจน และปัญหาการอ่านคำควบกล้ำ
ไม่ถูก
2. ปัญหาการออกเสียงพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ผิด
3. ปัญหาการอ่านตะกุกตะกัก อ่านไม่คล่อง
4. ปัญหาการอ่านผิดวรรคตอน
5. ปัญหาการใช้นิ้วชี้ตามที่ทำ และโคลงคิริชะไปมาในขณะที่อ่าน
6. ปัญหาการวางหนังสือห่างจากตาไม่ถูกต้อง
7. ปัญหาการอ่านตุ๋ตัว
8. ปัญหาการทำปากขมุขมิบ
9. ปัญหาการจับใจความไม่ได้
10. ปัญหาช่วงความสนใจสั้น

11. ปัญหาการติดอ่าง ย้อนคำ อ่านซ้ำ

ปัญหาในการอ่านออกเสียงของเด็กมีหลายลักษณะ เช่น อาจเกิดจากความบกพร่องในตัวเด็กเอง เกิดจากการสอนของครู หรือเกิดจากสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจรวบรวมลักษณะของปัญหาและสาเหตุของปัญหาข้อบกพร่องในการอ่านออกเสียงได้ดังนี้

1. อ่านออกเสียง ร ล ไม่ชัดเจน และอ่านคำควบ ว ไม่ถูก ลักษณะการอ่านแบบนี้พบมากในทุกชั้นทุกระดับ เช่น อ่านคำว่า โรงเรียน เป็น โลงเรียน อ่าน ความ เป็น ฟาม เป็นต้น ข้อบกพร่องเหล่านี้อาจมีสาเหตุมาจาก

1.1 สภาพครอบครัวและชุมชน

1.2 อวัยวะในการออกเสียงของนักเรียนยังไม่มีความพร้อมเต็มที่

1.3 ขาดการฝึกฝนในระยะเริ่มเรียนอักษร ร ล และคำควบกล้ำ ว

ประกอบครูไม่เห็นว่าเป็นปัญหา เพราะเห็นว่านักเรียนยังเล็กอยู่ไม่มีความสามารถในการกระดกลิ้นได้เหมือนนักเรียนที่โตกว่า จึงละเลยไม่เข้มงวดในการฝึก

2. อ่านไม่คล่องและใช้วิธีสะกดคำ ปัญหานี้ทำให้การอ่านหนังสือของเด็กช้าและไม่อยากอ่าน สาเหตุของปัญหาอาจเกิดจาก

2.1 นักเรียนไม่แม่นในพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เป็นเหตุให้นักเรียนต้องหยุดคิดว่าที่จะอ่านต่อไปเป็นคำอะไร เช่น ทำให้อ่านซ้ำตะกุกตะกัก สะกดคำไปทีละตัว

2.2 นักเรียนมีระดับสติปัญญาช้ากว่าเพื่อน ๆ ครูก็เร่งสอนโดยไม่ทบทวนสิ่งที่เรียนผ่านมา

3. อ่านผิดวรรคตอนและแบ่งวรรคตอนไม่ถูก ปัญหานี้ทำให้ความหมายของคำหรือเนื้อเรื่องผิดไป สาเหตุอาจมาจาก

3.1 นักเรียนอ่านซ้ำ ตะกุกตะกัก ไม่แม่นในหลักการสะกดคำ

3.2 นักเรียนแยกพยัญชนะต้นกับสระไม่ออก ทำให้การเว้นวรรคตอนผิดไปด้วย

4. ออกเสียง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ผิด เช่น อ่าน เด็ก เป็น เหล็ก สาเหตุของปัญหา

4.1 นักเรียนจำพยัญชนะ สระ หรือวรรณยุกต์ สับสน

4.2 นักเรียนแยกพยัญชนะ เสียงสูง กลาง และต่ำไม่ได้ ทำให้ผันเสียง
วรรณยุกต์ไม่ถูกต้อง

4.3 อาจมีสาเหตุเกี่ยวเนื่องจากปัญหาการอ่านไม่ชัด

4.4 อวัยวะออกเสียงผิดปกติ

5. การอ่านหนังสือช้า ทำให้การอ่านไม่น่าฟัง และเสียใจความ หรืออาจ
จะเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าอ่านตะกุกตะกัก สาเหตุของปัญหา

5.1 นักเรียนพูดติดอ่างอยู่แล้ว

5.2 นักเรียนไม่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง

5.3 ระหว่างการอ่าน นักเรียนพบคำยาก และไม่เข้าใจความหมาย
ทำให้ลังเลในการอ่านคำนั้น ๆ

6. อ่านข้ามคำ ตัด เพิ่มคำ เป็นปัญหาที่พบบ่อย สาเหตุของปัญหา

6.1 เกิดจากความรีบร้อน

6.2 พยายามอ่านข้ามข้อความที่ยาก

7. อ่านทีละคำ เป็นลักษณะการอ่านหนังสือช้าของเด็กที่จะออกเสียงครั้งละ
1 คำ เท่านั้น สาเหตุของปัญหาเกิดจาก

7.1 การเคลื่อนไหวทางสายตาไม่รวดเร็ว

7.2 กวาดสายตาของตัวอักษรในช่วงสั้น

7.3 เด็กเกิดความเคยชินในการอ่านตั้งแต่ชั้นต้น ๆ และไม่ได้รับการ
ฝึกฝนการอ่านที่ถูกต้องวิธี

7.4 เนื้อเรื่องที่อ่านเป็นเรื่องแปลกใหม่ คำศัพท์ยาก และไม่คุ้นเคย

จะเห็นว่าปัญหาต่าง ๆ ในการอ่านของเด็ก มีสาเหตุต่าง ๆ หลายอย่าง ซึ่ง
อาจสรุปได้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากตัวเด็กเอง เช่น ความบกพร่องทางร่างกาย ความ
บกพร่องสติปัญญา ความบกพร่องทางอารมณ์ ความบกพร่องในเรื่องทักษะการเรียนรู้

2. ปัญหาที่เกิดจากการสอนอ่านของครู

2.1 ปัญหาที่เกิดจากตัวครูเอง

2.2 กิจกรรมและอุปกรณ์ที่ใช้อยู่ในวงจำกัด

3. ปัญหาการอ่านที่เกิดจากการบริหารและการบริการ
 - 3.1 ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญ จัดครูสอนไม่เหมาะสม
 - 3.2 ผู้บริหารไม่เอาใจใส่ที่จะจัดประชุมสัมมนาวิชาการ ในการปรับปรุง
การเรียนการสอนภาษาไทย
 - 3.3 การบริการสื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ
 - 3.4 การบริการห้องสมุดยังกระทำไม่เต็มที่
 - 3.5 การจัดสภาพการเรียนการสอน ไม่ส่งเสริมบรรยากาศในการอ่าน
4. ปัญหาการอ่านที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม
 - 4.1 ความพร้อมในการอ่าน
 - 4.2 สิ่งแวดล้อมทางบ้าน
5. ปัญหาจากสื่อมวลชน มีอิทธิพลต่อการอ่านของเด็ก เช่น หนังสือพิมพ์
วารสาร นิตยสาร วิทยุ โทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น

3.8 การแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านออกเสียง

สำหรับการแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านออกเสียง คณะอนุกรรมการเผยแพร่
เอกลักษณ์ของไทย (2526 : 81) ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้จากการสัมมนาเรื่องวัฒนธรรมทางภาษา
ของไทย เมื่อวันที่ 12 - 14 กรกฎาคม 2525 ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของหน่วยศึกษานิเทศก์
กรมการฝึกหัดครู (2514 : 163) โดยให้หลักแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านออกเสียงไว้ดังนี้

1. แก้ที่ตัวเด็ก
 - ให้เด็กมีโอกาสฝึกฝนให้มาก และสม่ำเสมอ
2. แก้ที่ตัวครู
 - 2.1 ครูต้องสร้างทัศนคติที่ดีต่อการอ่านให้แก่นักเรียน ชี้แจงให้นักเรียน
เห็นความสำคัญ และประโยชน์ของการอ่านที่มีในชีวิตประจำวัน และในการประกอบภาระงาน
 - 2.2 ชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจจุดประสงค์ของการอ่านโดยแจ่มแจ้งก่อน
จะลงมือสอน
 - 2.3 ทำบรรยากาศของห้องเรียนให้เป็นกันเอง เพื่อไม่ให้นักเรียน
เกิดความรู้สึกประหม่าหรือตื่นเต้น เมื่อเวลาจะต้องอ่านดัง ๆ ในชั้น หรือต่อหน้าชั้น

2.4 ครูผู้สอนอ่าน และครูผู้สอนวิชาอื่น ๆ ควรเป็นตัวอย่างที่ดี ต้องอ่านให้ถูกต้องชัดเจนอยู่เสมอ

2.5 ครูควรกวดขันการอ่านของนักเรียนให้เป็นไปโดยถูกต้อง ไม่ปล่อยให้เกิดนิสัยการอ่านโดยไม่ระมัดระวัง

3. แก่ที่สิ่งแวดล้อม

3.1 จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่นักเรียนจะได้มีโอกาสฝึกฝนและแสดงความสามารถของตน

3.2 มีหนังสือที่ใช้ประกอบการค้นคว้าพอควร

3.3 เรื่องที่ให้อ่าน ก็ควรให้มีรสแปลก ๆ กันออกไปให้เหมาะแก่วัยและความสนใจ ความต้องการของนักเรียนในวัยนั้น ๆ ทั้งความยากง่ายก็เหมาะสมด้วย

นอกจากนี้หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมฝึกหัดครู ยังให้ข้อเสนอแนะในการแก้ไขข้อบกพร่องการอ่านออกเสียงเพิ่มเติมไว้อีกดังนี้

1. ครูหมั่นสำรวจข้อบกพร่องในการอ่านของนักเรียน เพื่อช่วยแก้ไขเป็นรายบุคคลหรือรายหมู่ บางกรณีนักเรียนออกเสียงไม่ได้ เพราะความบกพร่องของอวัยวะในการออกเสียงก็ไม่ควรบังคับให้อ่าน ควรติดต่อกับผู้ปกครองเพื่อแก้ไข จัดให้มีการแก้ไขข้อบกพร่อง

2. ควรจัดหาอุปกรณ์สำหรับช่วยในการแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่าน อาจใช้เครื่องบันทึกเสียงให้นักเรียนอ่านแล้วจดบันทึกไว้ ฟังดูว่าตัวเองอ่านบกพร่องอย่างไรและแก้ไขให้ดีขึ้น

3. ควรมีชั่วโมงพักกลางวัน ให้นักเรียนจัดรายการวิทยุโรงเรียน เสนอข่าวความคิดเห็น บทละครสั้น ๆ นิทาน เป็นต้น

4. ในชั่วโมงพักกลางวัน ให้นักเรียนจัดรายการวิทยุโรงเรียน เสนอข่าวความคิดเห็น บทละครสั้น ๆ นิทาน เป็นต้น

5. ควรจะส่งเสริมการสะสมความรู้รอบตัวด้วยการตั้งปัญหาให้ตอบชิงรางวัล

6. ส่งเสริมให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่านโดยตัวครูเอง เป็นตัวอย่างที่ดี แนะนำหนังสือดี ๆ ให้อ่าน ให้อ่านหนังสือแล้วนำมาเล่าในชั้น จัดมุมหนังสือในห้องเรียนหาหนังสือดี ๆ นำอ่านมาไว้ให้

7. บรรณาธิการให้ความร่วมมือในการจะชักจูงให้เด็กสนใจในการอ่านด้วยวิธีจัดการแสดงหนังสือ หรือวิธีอื่น ๆ ให้คำแนะนำ และให้ความสะดวกในการยืมหนังสือ
8. ส่งเสริมให้มีประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น เช่น จัดฉายภาพยนตร์ ภาพนิ่ง ภาพเลื่อน จัดการศึกษาออกสถานที่ เชิญวิทยากรมาปาฐกถาหรืออภิปรายเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน
9. ในกรณีที่ไม่มีพจนานุกรมพอเพียง อาจให้นักเรียนช่วยกันเก็บศัพท์ สำนวน จากหนังสือที่อ่าน ทำคำแปลศัพท์สำนวน รวบรวมเป็นเล่ม ในโรงเรียนที่มีนักเรียนภาคต่าง ๆ หลายภาค นักเรียนอาจช่วยกันรวบรวมคำทำเป็นพจนานุกรมภาษาไทยถิ่นขึ้น
10. ส่งเสริมให้เกิดความซาบซึ้งในวรรณคดี เชิญผู้เชี่ยวชาญในการอ่าน ทำนองเสนาะมาอ่านให้ฟัง หรือบันทึกเสียงการอ่านทำนองเสนาะที่ถูกต้อง ให้ฟัง หรืออาจตัดตอนวรรณคดีมาเป็นบทละคร
11. ส่งเสริมจินตนาการ โดยให้นักเรียนวาดภาพจากจินตนาการเมื่อได้อ่านวรรณคดี (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู 2514 : 165)

4. เพลงประกอบการสอน

บทเพลง หมายถึงบทประพันธ์ที่มีทำนองใช้ขับร้อง หรืออาจจะมีดนตรีประกอบด้วย เพลงเป็นศิลปวัฒนธรรมที่มีคุณค่าของคนทุกชาติ เป็นสิ่งจรรโลงใจทำให้บุคคลเกิดอารมณ์คล้อยตามได้ง่ายที่สุด เพลงมีอิทธิพลต่อชีวิตเป็นอย่างยิ่ง เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป ดังนั้นกิจการและกิจกรรมต่าง ๆ ในทุกวงการจึงอาศัยเพลงเป็นสื่อ นำทางไปสู่เป้าประสงค์ เพลงจึงเป็นสิ่งที่สำคัญต่อชีวิตและสังคม เราสามารถนำเอาเพลงมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนการสอนได้ทุกสาขาวิชา โดยธรรมชาติทารกมีความสนใจดนตรีมาตั้งแต่เล็ก ๆ จะสังเกตได้จากพฤติกรรมการแสดงความพอใจเมื่อได้ยินเสียงเพลงกล่อม โดยขยับตัวไปตามจังหวะ และแสดงสีหน้าท่าทางว่ามีความสุข (วิรัช ชูสูงเนิน 2520 : 9) เด็กเล็กมักจะชอบร้องเพลงโดยไม่คำนึงถึงว่าจะถูกหรือผิด รู้สึกสนุกสนานที่ได้ยินเสียงของตนเอง และหัวเราะดีใจเมื่อร้องเพลงได้ เด็กจะเริ่มร้องเพลงง่าย ๆ ได้เมื่ออายุประมาณ 2 ขวบ แม้ว่าจะไม่รู้เนื้อร้องที่ถูกต้องก็ตาม เด็กจะรู้จักเดินตามเสียงดนตรี พออายุ 3 ขวบ ก็จะจำทำนองเพลงต่าง ๆ ได้มากขึ้น และชอบร้องเพลงใดเพลงหนึ่งซ้ำ ๆ กัน ในปีต่อ ๆ มา เด็กจะร้องเพลงได้ถูกต้องขึ้น เมื่ออายุประมาณ 5 ขวบ เด็กรู้จักฟังดนตรี หรือเล่นดนตรีได้ เมื่อได้รับคำแนะนำที่ถูกต้อง (สุชา จันทน์เอม และ สุรางค์ จันทน์เอม 2513 : 134)

มีนักการศึกษาบางท่านได้ให้ความเห็นว่า การอบรมเด็กโดยการขับเพลงเป็นวิธีที่ได้ผลดีที่สุดวิธีหนึ่ง เพราะว่า เด็กเป็นผู้ที่ชอบเพลงอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ชอบกระโดดโลดเต้นไปตามจังหวะเพลง หากเราสามารถจัดเพลงและการเล่นประกอบเพลงมาให้เด็กได้ร้องได้เล่น เด็กก็จะเกิดความสุขสนานได้พักผ่อนจิตใจ ได้เปลี่ยนอิริยาบถ ได้ความรู้ เกิดความซาบซึ้งในความไพเราะของดนตรี และเกิดทัศนคติที่ดีต่อเรื่องราวต่าง ๆ ที่บรรจุไว้เป็นบทเพลง โดยไม่ต้องบังคับแต่อย่างใด (เบญจา แสงมลิ, เรื่องอุไร กุศลาสัย และ ล้วน ควันธรรม, 2511 : หน้าคำนำ)

เราจะเห็นว่าธรรมชาติของเด็กนั้นชอบร้องเพลงมาตั้งแต่ยังเป็นทารก จนกระทั่งเติบโตขึ้นมาตามพัฒนาการของร่างกายในวัยต่าง ๆ การจัดประสบการณ์ที่สนองความต้องการและความพอใจของเด็กจึงควรมีบทเพลงประกอบในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วย จะทำให้เด็กได้รับความรู้และเกิดความสุขสนานไปพร้อม ๆ กัน ดังคำกล่าวของ ประคอง สุทธสาร ว่า บทเพลงประกอบการสอน ก็เป็นสื่อการเรียนอีกอย่างหนึ่งที่ครูสามารถจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสอนได้เป็นอย่างดี เพราะนอกจากจะทำให้เด็กเกิดความสุขสนานกับบทเรียนแล้ว ยังเป็นการผ่อนคลายความเครียดทางอารมณ์ตลอดจนได้รับความรู้ โดยเฉพาะเนื้อหาสาระของบทเรียน และยังช่วยให้เด็กเข้าใจบทเรียนได้รวดเร็ว นอกจากนี้เด็กยังจดจำเนื้อหาได้แม่นยำเป็นเวลานาน (ประคอง สุทธสาร 2527 : 128) จากเหตุผลดังกล่าวจึงมีผู้สนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับบทเพลงประกอบการสอนไว้มากมาย เช่น ศิรินพรัตน์ นิธานสมบัติ ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อการใช้เพลงประกอบการสอน ปรากฏผลดังนี้ ครูประถมศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นว่าบทเพลงประกอบการสอนมีคุณค่าควรนำมาใช้ประกอบการสอน ส่วนใหญ่ครูสอนนักเรียนร้องเพลงด้วยตนเอง ปัญหาและอุปสรรคในการใช้เพลงประกอบการสอนคือครูทราบเนื้อร้องแต่ไม่ทราบทำนองเพลง (ศิรินพรัตน์ นิธานสมบัติ 2521 : ง) และ วัฒนา มัคคสมัน ได้ทำวิจัย เรื่อง การทดลองสอนโน้ตสากลเบื้องต้น โดยใช้เพลงพื้นบ้านอีสานแก่นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า แผนการสอนโน้ตสากลเบื้องต้น โดยใช้เพลงพื้นบ้านอีสานสามารถก่อให้เกิดผลการเรียนรู้ทางด้านผลสัมฤทธิ์ได้ดีกว่าแผนการสอนปกติของกระทรวงศึกษาธิการ (วัฒนา มัคคสมัน 2528 : 74)

จะเห็นว่าเพลงเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นอย่างยิ่งในการศึกษา เพลงมีอิทธิพลต่อการเสริมสร้างบุคลิกลักษณะของบุคคล เสริมสร้างพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม

ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนวิชาใด ๆ ก็ตาม หากได้นำเพลงเข้าไปช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว จะทำให้ผลการเรียนรู้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนได้ดีขึ้น

4.1 ประวัติความเป็นมาของเพลงประกอบการสอน

ดนตรีเป็นสิ่งที่คู่กับมนุษย์มาตั้งแต่เกิด เมื่อมนุษย์เกิดอารมณ์ต่าง ๆ ก็ถ่ายทอดออกมาเป็นเสียงสูง ๆ ต่ำ ๆ เมื่อมีภาษาพูด ภาษาดนตรีก็เจริญควบคู่มาด้วย จนในที่สุดมีการผสมผสานระหว่างภาษาพูดกับภาษาดนตรี ออกมาเป็นบทเพลงต่าง ๆ เช่น เพลงเห่กล่อม เพลงรัก เพลงปลุกใจ และเพลงเกี่ยวกับความเป็นอยู่ เป็นต้น

เมื่อมนุษย์มีพัฒนาการทางสติปัญญาเพิ่มขึ้น มีการเรียนรู้ทางวิชาการก้าวหน้าขึ้น มนุษย์ก็พยายามนำดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องกับชีวิตมากขึ้น เพื่อเป็นการตอบสนองอารมณ์ทั้งนี้ จะเห็นได้จากงานวิจัยต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น

สำหรับในประเทศไทย ดนตรีก็มีบทบาทควบคู่มากับวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนไทยในทุกด้าน โดยเฉพาะในงานพิธีต่าง ๆ เช่น งานวันเกิด งานบวช และ งานแต่งงาน ฯลฯ มักมีดนตรีเป็นส่วนประกอบด้วยเสมอ แต่การที่คนไทยในอดีตไม่ได้นำดนตรีเข้ามาผสมผสานกับวิชาการ อาจเป็นเพราะการศึกษาของไทยเริ่มต้นมาจากวัด ซึ่งมีพระเป็นผู้สั่งสอนให้ความรู้ และพระเหล่านี้ต้องอยู่ในพระธรรมวินัย การเรียนการสอนในระยะแรกจึงมิได้นำบทเพลงมาประกอบการสอน อย่างไรก็ตามก็มีการอ่านเสียงสูง เสียงต่ำ และมีจังหวะจะโคน ในบทเรียน เช่น การอ่านคำประพันธ์ประเภทร้อยกรองต่าง ๆ

ในระยะหลัง นักการศึกษาของไทยหลายท่านได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก และพบว่าดนตรีมีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาเด็กในทุก ๆ ด้าน จึงได้เริ่มมีการนำบทเพลงมาประกอบการสอน การแต่งเนื้อร้องและทำนองของบทเพลงสำหรับเด็ก มักจะคำนึงถึงความเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็กเป็นสำคัญ เช่น บทเพลงสั้น ๆ ง่าย ๆ มีคำคล้องจองและทำนองก็อาจได้มาจากบทเพลงกล่อมเด็ก บทเพลงพื้นเมือง บทเพลงไทยเดิม ซึ่งนำมาดัดแปลงให้ง่ายขึ้นหรือจากทำนองเพลงสากลของชาติต่าง ๆ

การแต่งบทเพลงประกอบการสอน อาจจะเริ่มประมาณ พ.ศ. 2483 โดยเริ่มต้นจากมีเพลงประกอบการสอนในชั้นอนุบาลก่อน เมื่อครูเห็นความสำคัญ จึงเริ่มมีการแต่งบทเพลงประกอบการสอน ในชั้นประถมศึกษาขึ้น

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการฟื้นฟูปรับปรุงการเรียนการสอนเป็นแบบ การเรียนโดยมีกิจกรรมประกอบ (Activity) และแบบเรียนปนเล่น (Play Way) พวกที่ไป ศึกษาต่อต่างประเทศอาจจะนำวิธีการและนำบทเพลงประกอบการสอนมาใช้ในประเทศไทย ตั้งแต่ประมาณ ค.ศ. 1852 คือตั้งแต่สมัยเริ่มมีอนุบาลใหม่ ๆ ก็เป็นได้ (ศิรินพรัตน์ นิธานสมบัติ 2521:26)

นอกจากนั้น ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ก็ได้ มองเห็นความสำคัญของการนำบทเพลงเข้ามาใช้ประกอบการเรียนการสอน คณะจารย์ประจำ ภาควิชาหลายท่านได้คิดแต่งเพลงประกอบการสอนไว้แทบทุกกลุ่มวิชา เช่น ศาสตราจารย์ อำไพ สุจริตกุล ได้แต่งบทเพลงประกอบการสอนวิชาจริยศึกษาและบทเพลงประกอบการสอนวิชาอื่น ๆ อีกมาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประคอง สุทธสาร ก็ได้ผลิตเพลงชุด "เรียนภาษาไทยด้วยเพลง" ลงในแถบบันทึกเสียง เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนภาษาไทยแก่ครูและผู้สนใจนำไปประกอบ การจัดกิจกรรมได้อย่างดีเยี่ยม และเป็นที่นิยมแพร่หลายในวงการศึกษาระดับประถมศึกษา ตลอดจน นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย

ปัจจุบัน ถ้าหากเราจะพิจารณาถึงวิธีสอนที่จะทำให้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 สัมฤทธิ์ผลแล้ว ต้องยึดหลักการจัดกิจกรรมการสอนหลาย ๆ วิธี โดยเน้นการทำให้นักเรียน น่าสนใจและสนุก เกิดการเรียนรู้ และมุ่งให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง ด้วยเหตุดังกล่าว กิจกรรมการใช้เพลงจึงเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาเป็น อย่างมาก

4.2 ลักษณะของเพลงประกอบการสอน

เพลงที่จะทำให้นักเรียนสนใจ สนุกสนาน ควรจะมีลักษณะของเนื้อเพลงที่ เกี่ยวข้องกับสิ่งต่อไปนี้

1. บทเพลงเกี่ยวกับบ้านและโรงเรียน
2. บทเพลงเกี่ยวกับ คน โดยเฉพาะเพลงที่เด็ก ๆ สามารถเติมชื่อของตน เองหรือชื่อของเพื่อน ๆ ลงไปได้
3. บทเพลงที่เด็กได้มีโอกาส ตบมือ ทำจังหวะ และแสดงท่าทางต่าง ๆ
4. บทเพลงที่กำลังเป็นที่นิยม ซึ่งได้ยืมมาจากโทรทัศน์ วิทยุ หรือบทเพลง ในภาพยนตร์ การโฆษณา

5. บทเพลงเกี่ยวกับเทศกาล ฤดูกาลและวันหยุดต่าง ๆ
6. บทเพลงที่เด็กสามารถแสดงเป็นเรื่องราวได้ (ภิญโญ บุญทอง

2528 : 132)

เนื่องจากเพลงสามารถใช้ประกอบการสอนได้หลายสาขาวิชา ในการสอน
บทเพลงให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ มีลักษณะดังนี้

ศิลปศึกษา บทเพลงช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะและสร้างเสริม
จินตนาการให้แก่เด็กในการวาดภาพ ฯลฯ

พลศึกษา บทเพลงทำให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสแสดงท่าทางและการเคลื่อนไหว
ซึ่งช่วยในการตอบสนองทางกาย ฯลฯ

วิทยาศาสตร์ มีบทเพลงที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เช่น เมฆ ฝน ทะเล ฯลฯ

ศิลปภาษา เราสามารถนำกลอนมาใส่ทำนอง ทำให้เป็นบทเพลงได้ นอกจากนี้
การอ่านเนื้อเพลงยังเป็นการสร้างประสบการณ์ ทางด้านทักษะ และความเข้าใจเรื่องการออก
เสียงทางภาษาได้

สังคมศึกษา บทเพลงช่วยให้เข้าใจศาสนา ศิลป วัฒนธรรมประเพณีของแต่ละ
ชาติได้ และยังช่วยบอกลักษณะภูมิประเทศ ประวัติศาสตร์และความรักชาติของชนชาติต่าง ๆ
ตลอดจนช่วยพัฒนาบุคลิกภาพและเป็นสิ่งผ่อนคลายความตึงเครียดให้แก่ผู้เรียนได้

(Robert Evans Nye and Vernice Trousedale Nye 1964 : 325)

4.3 จุดมุ่งหมายของการใช้เพลงประกอบการสอน

การเรียนการสอนในปัจจุบันนี้ กิจกรรมการร้องและการรำ มีบทบาทสำคัญ
มาก นิยมนำมาใช้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนกันอย่างแพร่หลาย โดยมีความมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในบทเรียนได้อย่างซาบซึ้ง
2. เพื่อใช้เป็นกิจกรรมเสริมความจำความเข้าใจในบทเรียนได้อย่างลึกซึ้ง
เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น
3. เพื่อให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายวิชาที่เรียน ตั้งใจเรียนด้วยความสนุกสนาน
เพลิดเพลิน
4. เพื่อให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อวิชาที่เรียน

5. เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้จากบทเรียนโดยไม่รู้ตัว เพราะว่าเป็นการ
เรียนปนเล่น

6. เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ นักเรียนจะได้รับความรู้เกี่ยวกับการร้องรำทำเพลงไปด้วย

7. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมให้แก่เด็ก

บทเพลงสำหรับเด็กในปัจจุบันนี้ มีใช้ร้องกันเฉพาะในช่วงโหม่งขับร้อง เท่านั้น
แต่สามารถนำไปสอดแทรกอยู่ในทุกวิชา ซึ่งมีจุดประสงค์กว้าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อเน้นเนื้อหาของวิชา
2. เพื่อเป็นหลักในการจดจำเรื่องราวของบทเรียนได้อย่างรวดเร็วและง่าย
3. เพื่อให้บทเรียนมีกิจกรรมประกอบ
4. ทำให้เด็กได้รับความสนุกสนานไม่เบื่อหน่ายบทเรียน

(สมถวิล วิเศษสมบัติ 2524 : 232)

4.4 วิธีการแต่งเพลงประกอบการสอน

บทเพลงที่แต่งขึ้นใหม่เพื่อให้ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอน ยุพิน พิพิธกุล
ได้เสนอแนะวิธีการแต่งเพลงได้ดังนี้

1. แต่งโดยเทียบเนื้อร้องและทำนองเดิมที่เขามิร้องกันอยู่แล้ว
2. การเลือกทำนองและเพลงนั้น ควรเลือกทำนองเพลงยอดนิยมในแต่ละสมัย
เพราะเป็นเพลงที่คนส่วนใหญ่ได้ยินได้ฟังอยู่เสมอทั้งครูและเด็กจะร้องได้ง่ายยิ่งขึ้น
3. การใช้ถ้อยคำต้องดูด้วยว่า ตอนใดควรเป็นเสียงสั้น ตอนใดควรเป็น
เสียงยาวเฉพาะตอนลงท้าย ถ้าเป็นเสียงสั้นจะทำให้ไม่ไพเราะ

4. เขียนเพลงเดิมไว้แล้วแต่งเพลงเทียบเคียง โดยให้มีจำนวนพยางค์เท่ากัน
หรืออาจมากกว่ากันได้บ้าง

5. ควรเป็นเพลงสั้น ๆ (ยุพิน พิพิธกุล อ้างถึงใน สมถวิล วิเศษสมบัติ

2524 : 234)

4.5 ขั้นตอนการสอนเพลง

การสอนบทเพลงแก่เด็กในชั้นประถมศึกษา ควรเลือกเพลงง่าย ๆ และสอนวิธีที่เด็กจะสามารถเรียนเพลงได้ 2 วิธี คือ การอ่านโน้ต และการท่องจำโดยที่ครูร้องให้ฟังและให้เด็กร้องตาม ซึ่งส่วนใหญ่ในระดับประถมศึกษาตอนต้น ครูควรใช้บทเพลงท่องจำเพราะการอ่านเพลงยากเกินไปสำหรับเด็กในวัยนี้ และจากจิตวิทยาในการสอนอ่าน พบว่า เด็กในระดับนี้มีประสบการณ์น้อยมากในการอ่านเพลง ดังนั้น จึงควรร้องเพลงโดยวิธีการร้องตามครูจนกว่าจะอ่านหนังสือได้คล่อง โดยอาศัยหลักดังนี้คือ

1. ครูร้องบทแรก นักเรียนฟัง
2. ครูอาจร้องซ้ำ (ถ้านักเรียนไม่มีหนังสือเพลง) ครู อ่านเนื้อเพลงให้ฟัง
3. ครูร้องเพลงวรรคแรก นักเรียนร้องตาม
4. ครูร้องวรรคที่ 2 นักเรียนร้องตาม
5. ครูร้องวรรคที่ 1, 2 นักเรียนร้องตาม
6. ครูร้องวรรคที่ 3 นักเรียนร้องตาม ถ้ามีมากกว่า 3 วรรค ก็ดำเนินการ

สอนแบบเดียวกัน

7. ครูร้องบทเพลงทั้งหมด นักเรียนร้องตาม (Parks Grant 1951 : 21)

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ข้อเสนอแนะบางประการในการสอนบทเพลงคือ

1. การสอนควรมุ่งให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความครึกครื้น รื่นเริง ตามธรรมชาติ
2. การเลือกบทเพลงที่สอน คือ เพลงง่าย ๆ ที่ช่วงเสียงของเพลงไม่สูงหรือต่ำเกินไป และควรคำนึงถึงคุณค่าของเพลงในทางศิลปการดนตรีด้วย
3. การสอนโดยให้หูเป็นสื่อฟัง คือ สอนจากความจำโดยให้ร้องตามครู โดยครูอาจจะร้องเพลงทั้งเพลงให้ฟังก่อน เพื่อให้เด็กเห็นว่าไพเราะและเกิดความอยากร้อง ถ้าเพลงยาว ครูก็อาจสอนให้เด็กร้องตามทีละวรรคหรือทีละท่อน ซึ่งจะช่วยให้เด็กเข้าใจจังหวะ และได้ฝึก เด็กจะรู้จักใช้เสียงและรู้จักแบ่งวรรคตอน (กระทรวงศึกษาธิการกรมวิชาการ 2511 : 11)

ข้อเสนอแนะดังกล่าว สอดคล้องกับความคิดเห็นของ อ่ำไพ สุจริตกุล
(2530 : 133) ซึ่งได้เสนอแนะวิธีการสอนเพลงตาม

1. อ่านเนื้อร้องตามจังหวะให้ผู้ฝึกหัดอ่านตาม
2. ร้องให้ฟัง 1 จบ เพื่อให้จับทำนองและลีลา โดยผู้ฟังยังไม่ร้องตาม
3. ให้ร้องตามที่ละวรรค เพื่อป้องกันการร้องผิดพลาด
4. ให้ร้องตามที่ละท่อน เพื่อดูการเชื่อมทำนองแต่ละวรรค
5. ร้องพร้อมกันทั้งเพลง แล้วฝึกซ้อมจนคล่อง

และขั้นตอนในการสอนทำทางประกอบเพลง มีขั้นตอนดังนี้

1. ตบมือนับจังหวะให้ได้ก่อน
2. ซ้อมจังหวะและทำนองร้องให้คล่อง
3. ทำทำทางง่าย ๆ ให้เข้าจังหวะ
4. ปรับปรุงทำให้รับกับเนื้อหา
5. ช่วยกันดัดแปลงทำใหม่ตามใจชอบ

ในการสอนให้เด็กร้องเพลงนั้น ครูควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้ด้วย

1. เสียงของเด็ก เด็กมักเลียนเสียงของครูผู้สอน ครูจึงต้องพยายามร้องให้ชัดเจน ทำเสียงสูงต่ำให้พอ ๆ กับเสียงของเด็ก และทำเสียงให้นุ่มนวล หรือให้เสียงตรงกับอารมณ์ของเพลงที่ร้องด้วย
2. การหายใจที่ถูกต้องในการร้องเพลง ผู้ร้องจะต้องรู้ว่าควรจะมีมีการหยุดเพื่อหายใจในตอนใด จึงจะทำให้เสียงเพลงไม่ขาดหายไป และทำให้เกิดความไพเราะ
3. ทำนองหรือฮีนที่สบาย ไม่เกร็ง การร้องเพลงเป็นการทำให้สนุกสนาน ถ้าหากผู้ร้องตั้งใจจนเกินไป ต้องร้องอย่างระมัดระวังอยู่เสมอ เพราะกลัวจะร้องผิด รู้สึกเหมือนกับว่าบรรยากาศไม่เป็นกันเอง ก็จะทำให้การขับร้องนั้นไม่เกิดอารมณ์ที่ต้องการ
4. การร้องให้ถูกวรรคตอน
5. การร้องให้ถูกจังหวะและลีลาของเพลง (สมถวิล วิเศษสมบัติ

2524 : 235)

ในเรื่องการสอนร้องเพลงนั้น ก่อนที่ครูจะสอนให้เด็กร้องเพลง ครูควรรวให้เด็กเข้าใจความหมายและสนใจในเนื้อเพลงที่จะร้องเสียก่อน เช่น การอภิปรายรูปภาพ หรือแสดงให้เห็นว่าเพลงนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่น ๆ อย่างไรซึ่งตรงกับความเห็นของ ยูนิ นีพิทกุล ที่ว่า การที่ครูจะใช้บทเพลงประกอบการสอนให้เหมาะสมครูจะต้องมีกลวิธีการสอนเพลงที่ดีด้วย (ยูนิ นีพิทกุล อ้างถึงใน สมถวิล วิเศษสมบัติ 2524 : 236) ดังนี้

1. ก่อนที่จะให้นักเรียนร้องเพลง ครูจะต้องให้นักเรียนเข้าใจบทเพลงนั้น ๆ ให้ดีเสียก่อน
2. ครูจะต้องเลือกบทเพลงให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องที่จะสอน เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของนักเรียน
3. อย่าร้องเพลงจนพร่ำเพรื่อ ต้องเปลี่ยนบรรยากาศให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมอื่น ๆ บ้าง
4. เพลงใดที่สามารถแสดงท่าทางประกอบได้ ครูอาจแสดงท่าทางให้นักเรียนดูหรือให้นักเรียนร่วมกันทำกิจกรรมนั้น ๆ แต่ครูต้องดูเสียก่อนว่าเด็กพอใจหรือไม่ เพราะเด็กแต่ละระดับแตกต่างกัน
5. ถ้าครูเป็นผู้ร้องเพลงให้นักเรียนฟังได้เอง ก็จะทำให้เด็กเกิดความศรัทธาในตัวครูมากขึ้น
6. ครูจะต้องร้องเพลงได้ดี มีชีวิตชีวา น่าสนุกสนาน จึงจะกระตุ้นให้นักเรียนอยากร้องบ้าง แต่ถ้าครูไม่มีความสามารถในการร้องเพลง ก็ใช้เทปบันทึกเสียงประกอบการสอนได้
7. การสอนร้องเพลง ครูจะต้องรู้จักการรวมคำ รู้จักหลบเสียงสูง เสียงต่ำ เพื่อให้เข้ากับจังหวะ

สิ่งหนึ่งที่ครูอาจคิดไม่ถึง จนในที่สุดเกิดเป็นปัญหาในการเรียนการสอนได้คือ ครูมุ่งแต่สอนบทเพลงสนุกสนาน จนลืมวัตถุประสงค์สำคัญในการสอนในช่วงเวลานั้น ฉะนั้นครูจะต้องคำนึงอยู่เสมอว่า เป้าหมายของการสอนเพลงนั้นคืออะไร ถ้าครูสามารถสอนเพลงได้ตรงตามวัตถุประสงค์ก็จะทำให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียนโดยสมบูรณ์ (สมถวิล วิเศษสมบัติ 2524 : 237)

4.6 ประโยชน์ของการใช้เพลงประกอบการสอน

วงการศึกษาในปัจจุบันถือว่า ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งในเนื้อแท้ของกระบวนการศึกษา เพราะดนตรีมีส่วนช่วยทำนุบำรุงชีวิตเด็กให้สมบูรณ์มีความสุข ทั้งเป็นตัวประกอบสำคัญที่จะส่งเสริมบุคลิกภาพของแต่ละคน กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ ดนตรีสามารถส่งเสริมพัฒนาการของมนุษย์ได้ไกลที่สุด

โกวิท ชันทรศิริ ได้เน้นถึงความจำเป็นของการสอนดนตรีว่า การสอนดนตรีนั้นมีความสำคัญ คือ

1. ช่วยพัฒนาความเจริญเติบโตของเด็กในด้านต่าง ๆ
 2. เสี่ยงและดนตรีมีอิทธิพลต่อการแสดงออก และการสนองตอบของเด็ก
 3. ช่วยพัฒนาความสามารถในทางดนตรีของเด็กให้เข้าสู่หลักเกณฑ์
 4. เป็นสื่อการแสดงออกทางด้านอารมณ์
 5. เป็นภาษาหนึ่งที่สามารถสื่อความหมายโดยที่ภาษาพูดไม่สามารถจะแสดง
- (โกวิท ชันทรศิริ 2520 : 131)

มีนักการศึกษาหลายท่านเห็นประโยชน์และความสำคัญของการนำเพลงมาใช้ประกอบการสอน เช่น สายสุรี จุติกุล มีความเห็นว่า ดนตรีเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องวิชาต่าง ๆ เข้าด้วยกันในโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนระดับประถมศึกษาควรมีการประมวลความรู้ทั้งปวงให้ประสานกันเพื่อให้เห็นว่าทั้งหมดที่เรียนมานั้นคือชีวิต วิธีประมวลประสานความรู้วิธีหนึ่งคือ การใช้ดนตรีเป็นตัวประมวล ประสาน เช่น ร้องเพลง ประกอบการเรียนวิชาหนึ่งก็ช่วยให้นักเรียนได้ความรู้ ตั้งแต่เนื้อร้อง ทำนองเพลงที่ถูกต้อง ได้รับความรู้จากเนื้อหาในบทเพลง ซึ่งสามารถโยงและต่อเนื่องให้สัมพันธ์กับวิชาได้ไม่มีที่สิ้นสุด (สายสุรี จุติกุล 2518:59) และ อรุณ เอี่ยมเอก มีความเห็นว่า การร้องเพลงเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดในการเรียนและยังช่วยในการอบรมจิตใจ ถ้านำการร้องรำทำเพลงเข้ามาใช้ในโรงเรียน ประถมศึกษาก็จะเป็นประโยชน์เป็นอันมาก (อรุณ เอี่ยมเอก 2516 : 13) นอกจากนี้ เลิศ อานันทะ ได้ทดลองนำเสียงดนตรีมาใช้เพื่อประกอบการสอนแบบสร้างสรรค์ทางศิลปะ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ที่โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายประถม ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1 - 4 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2514

การทดลองปรากฏผลว่า การนำเสียงดนตรีมาใช้เพื่อประกอบการสอนแบบ
สร้างสรรค์ทางศิลปะมีผลดี ดังนี้

1. ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก (Emotional Growth)
2. ช่วยกระตุ้นให้มีการแสดงออกในทางสร้างสรรค์
3. เสริมสร้างความคิด จินตนาการ (Imagination) เช่น นักเรียนเขียน
ภาพทะเล ครูผู้สอนจะเปิดเครื่องบันทึกเสียงที่เป็นเสียงคลื่นลม หรือเพลงเกี่ยวกับทะเล เขียน
ภาพสงคราม เปิดเสียงปืนใหญ่ เครื่องบิน รถถัง จรวด ฯลฯ
4. ส่งเสริมให้มีความสัมพันธ์ระหว่างประสาทตา หู กล้ามเนื้อมือให้สอดคล้อง
กับการใช้ความคิด
5. ทำให้เหนื่อยช้า คลายความตึงเครียด (เลิศ อำนันทนะ 2518 : 9)

การนำเอาบทเพลงประกอบการสอนไปใช้นั้น ควรใช้ในลักษณะต่าง ๆ กัน เพื่อ
ไม่ให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย เพลงสามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการ
สอนได้หลายโอกาส ทั้งนำเข้าสู่บทเรียน ดำเนินการสอนและสรุปบทเรียน

สำหรับบทเพลงประกอบการสอนนี้ ครูสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ใน
การสอนได้เป็นอย่างดี เพราะโดยธรรมชาติแล้วเด็ก ๆ มักจะชอบเสียงเพลง บทเพลงประกอบ
การสอนที่ดีมีประโยชน์สำหรับนักเรียน ดังนี้

1. เกิดความสนุกสนาน
2. ได้ฝึกฝนจิตใจ และเปลี่ยนอิริยาบถ
3. ได้รับความรู้
4. เข้าใจบทเรียนได้ดีและรวดเร็วขึ้น
5. จดจำเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น
6. เกิดความซาบซึ้งในความไพเราะของดนตรี
7. ได้จังหวะซึ่งเป็นผลพลอยได้จากบทเพลง เช่น ทำให้เด็กรู้จักจังหวะใน
การพูด จังหวะในการเดิน เป็นการส่งเสริมบุคลิกภาพให้ดีขึ้น

บทเพลงประกอบการสอนจัดเป็นสื่อการสอนที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด และช่วยให้บรรยากาศของห้องเรียนมีชีวิตชีวา น่าเรียน สดชื่น แจ่มใสขึ้นได้ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่การเรียนการสอนได้อย่างแท้จริง

ประโยชน์ที่สำคัญอีกประการหนึ่งของบทเพลงประกอบการสอนคือ ครูสามารถนำไปใช้ได้แทบทุกขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอน คือ

1. ใช้ในการสอนเด็กเริ่มเรียน เพื่อให้เด็กเกิดความคุ้นเคย สนุกสนาน และได้ความรู้
2. ใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน เพื่อสร้างความสนใจให้อยากเรียน
3. ใช้ในการดำเนินการสอนโดยให้ร้องเพลงประกอบการแสดงท่าทาง หรือร้องเพื่อจดจำรายละเอียดที่สำคัญเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง
4. ใช้ในการสรุปบทเรียน เพื่อให้ได้คติธรรมสอนใจ ได้แนวคิด และจดจำได้อย่างรวดเร็ว หรือเพื่อสรุปเนื้อหาที่เรียนมาทั้งหมด (ปาริชาติ วัชริตตานุกาณ รสสุนทร มกรมณี และ สุวิมล อนุวัชพันธ์ 2519 : หน้า ค.)

การใช้เพลงประกอบการสอนให้เกิดประโยชน์มากที่สุดนั้น ครูผู้ใช้จะต้องรู้จักเลือกบทเพลงให้เหมาะสมกับขั้นตอนในการสอน ตรงตามลักษณะของเนื้อหาวิชา และกิจกรรมที่สอนอยู่และยังจะต้องเลือกว่าเนื้อเพลงมีความถูกต้อง และน่าเชื่อถือได้เพียงใด บทเพลงนั้นเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของเด็กหรือไม่ เราจะเห็นได้ว่าเพลงมีส่วนช่วยให้เด็กมีพัฒนาการในการเรียนรู้ ช่วยพัฒนาความคิดและบุคลิกภาพ โดยเฉพาะในชั้นประถมศึกษาชั้น เป็นการสมควรอย่างยิ่งที่จะนำเพลงเข้ามาประกอบการสอน จากเอกสารรายงานต่าง ๆ และการวิจัย การทดลองเป็นเครื่องยืนยันได้ว่าเสียงเพลงมีอิทธิพลและมีผลต่อการศึกษาของเด็กอย่างมาก ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมการใช้เพลงประกอบการสอนในโรงเรียนกันอย่างจริงจัง

5. เพลงประกอบการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล

เสียงพยัญชนะ ร ล

ตามหลักภาษาศาสตร์ หน่วยเสียง /ร/ และ /ล/ เป็นพวกพยัญชนะเหลว เสียงก้อง มีหลักการอ่านออกเสียงต่างกัน คือ

หน่วยเสียง /ร/ ได้แก่ ตัว ร และ ฤ ออกเสียงเร็ว โดยตัวดปลายลิ้นให้กระดกถี่
ริมฝีปากห่อ

หน่วยเสียง /ล/ ได้แก่ ตัว ล และ ง ออกเสียงช้าลิ้น เวลาออกเสียงใช้ปลาย
ลิ้นแตะปุ่มเหงือกบน

ทั้งเสียง /ร/ และ /ล/ ออกเสียงควบกล้ำกับพยัญชนะอื่นได้สะดวก จึงมีคำที่มีตัว
ร กับ ล กล้ำกับพยัญชนะอื่นอยู่หลายคำ เช่น ร ควบกล้ำกับตัว ก ข ค ต ท ป ฟ และ ล
ควบกล้ำกับตัว ก ข ค ป ฝ พ เป็นต้น (วิเชียร เกษประทุม 2531 : 7)

การอ่านออกเสียงคำควบกล้ำนี้ เป็นการออกเสียงพยัญชนะ 2 เสียงพร้อมกัน อักษร
ควบกล้ำมี 2 ประเภท คือ

1. อักษรควบไม่แท้ หมายถึง อักษรที่มีรูปพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะที่ควบกับ ร ล
แต่ออกเสียงพยัญชนะตัวหน้าตัวเดียว เช่น เสร้าสร้อย จริง ทราบ ทราย เป็นต้น
2. อักษรควบแท้ หมายถึง อักษรที่มีรูปพยัญชนะต้นเป็นพยัญชนะที่ควบกับ ร ล แต่
ออกเสียงพร้อมกันเป็นพยัญชนะต้น เช่น กราบ ขริม ครอง ตรา ปราบ พราน กลอง ชลาด
คล้าย ปลา แผล ปลาย พลาด เป็นต้น

ปัจจุบันนี้ปรากฏว่ามีผู้อ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล และควบกล้ำไม่ชัดเจนเป็น
จำนวนมากมาย ซึ่งจะทำให้เสียบุคลิกภาพ และภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติต้องพลอยวิบัติ
ไปด้วย หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่า สิ่งที่น่าห่วงใยที่สุดคือการที่ภาษาไทยกำลัง
สูญเสียพยัญชนะหนึ่งเสียงไปจากภาษา คือ เสียง ร มีน้อยคนที่จะใช้เสียง ร เป็นเสียงที่ใช้
ตามปกติในเวลาพูด จะใช้เมื่อระมัดระวังเป็นพิเศษ (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ 2511 : 42)
นอกจากนั้น พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ได้ปรารภในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อ วันที่ 29
ธันวาคม 2530 สรุปว่า ให้ระมัดระวังการพูดและการใช้ภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาประจำชาติ
โดยให้ตระหนักถึงความถูกต้องของการออกเสียงพูด หรืออ่านคำที่มี ร ล คำควบกล้ำที่มี ร ล
เป็นพิเศษในทุกโอกาส โดยขอให้ฝึกฝน ปรับปรุง แก้ไข อย่าให้เกิดข้อบกพร่อง หรือถูกตำหนิ
ว่าไม่สามารถออกเสียง ร ล และคำควบกล้ำที่มี ร ล ได้อีกต่อไป (วิเชียร เกษประทุม
2531 : หน้าคำนำ)

ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ภาษาไทยทั้ง 4 ทักษะนี้ เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องใช้ในชีวิตประจำวันอยู่ตลอดเวลา การฝึกฝนอยู่เสมอ จะทำให้ใช้ภาษาไทยได้อย่างคล่องแคล่วและถูกต้อง การอ่านเป็นกุญแจสำคัญของการเรียนภาษาไทยและเป็นจุดเริ่มต้นของการบุกเบิกทางไปสู่ความรู้อันกว้างใหญ่ไพศาล ถ้าเด็กมีความพอใจและสนุกกับการอ่านตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว เขาก็อยากจะทำและใช้การอ่านนั้นให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาวิชาอื่น ๆ ต่อไป แต่ถ้าขาดการฝึกฝน ความผิดพลาดก็อาจจะเกิดขึ้นได้ง่าย

ความผิดพลาดในการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล คำควบกล้ำ ร ล ของนักเรียน และบุคคลทั่วไปในปัจจุบัน อาจมีสาเหตุจากปัญหาบางประการคือ

1. ปัญหาเรื่องครู ครูส่วนมากไม่ระมัดระวังการอ่านคำกล้ำและ ร ล เพราะครูสมัยนี้เป็นจำนวนมาก ซึ่งมาจากท้องถิ่นที่ไม่มีภาระเน้นในเรื่องการใช้คำกล้ำ ตัว ร ล หรือ มาจากครอบครัวและชุมชนที่พูดภาษาอื่น ที่พูดภาษาไทยไม่ชัด เมื่อมาสอนนักเรียนก็จะไม่ระมัดระวังและไม่สนใจข้อบกพร่องต่าง ๆ
2. ปัญหาเรื่องเด็ก เด็กที่เข้ามารับการศึกษานในโรงเรียนมีมากขึ้นโดยเฉพาะ เด็กที่มาจากครอบครัวและชุมชนที่พูดภาษาอื่น เด็กเหล่านี้เมื่อเข้ามาอยู่ในโรงเรียนก็มักจะอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม บางทีก็ไม่ใช้ภาษาไทย และถ้าจะพูดภาษาไทยก็พูดอย่างผิด ๆ และไม่เห็นเป็นของแปลกหรือเห็นเป็นของดี เพราะในครอบครัวและชุมชนของตนพูดกันแบบนั้น ถ้าโรงเรียนมีเด็กที่ใช้ภาษาไทยผิด ๆ อยู่มากเด็กอื่น ๆ ก็มักจะตามอย่างไปด้วย
3. ปัญหาทางสังคมเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจน และพ่อแม่มีการศึกษาน้อยย่อมใช้ภาษาแตกต่างกับเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดีและมีการศึกษาสูง ปัจจุบันเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจนนั้น มีโอกาสเข้ามาศึกษาเล่าเรียนได้มากพ่อแม่ของเด็กเหล่านี้ไม่มีโอกาสและไม่มีความรู้ที่จะอบรมสั่งสอนให้เด็กรู้จักใช้ภาษาที่ถูกต้องนอกจากในบ้านแล้ว เด็กยังคบหาสมาคมกับคนในระดับเดียวกันในชุมชนของตนอีกด้วย ภาษาของเด็กเหล่านี้ จึงใช้อยู่ในห้องเรียนเป็นส่วนใหญ่ เด็กที่ได้รับการอบรมสั่งสอนในเรื่องภาษามาน้อย ก็มักจะตามเด็กส่วนใหญ่
4. การเรียนการสอนในโรงเรียนปัจจุบันนี้ ครูเป็นจำนวนมากไม่มีใครได้แก้ปัญหาเรื่องเหล่านี้เลย เพราะครูเองไม่เห็นเป็นเรื่องสำคัญและไม่ได้แก้ไขตัวเอง ครูที่เข้ามาฝึกฝนนั้นเป็นครูมาจากที่ต่าง ๆ กัน มาจากครอบครัวและชุมชนที่พูดภาษาอื่นบ้าง มาจากท้องถิ่นที่ไม่มีภาระเน้นเรื่องการใช้ภาษาไทยที่ถูกต้องบ้าง เครื่องมือเครื่องใช้ในการฝึกการแก้ภาษาก็ไม่มี

5. ข้อบกพร่องเหล่านี้เป็นแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดความวิบัติทางภาษาไทยในแง่ การพูด การอ่าน และการเขียนคำกล้ำ ร - ล เป็นอย่างมาก โดยที่ภาษาไทยนั้นแม้จะออก เสียงไม่ชัดก็อาจจะไม่ทำให้ความหมายผิดไป เพราะเนื้อความช่วยให้เข้าใจได้ง่าย คนส่วนมาก จึงไม่ระมัดระวังถึงพูดผิด อ่านผิด ก็ยังเข้าใจได้ สังคมก็ไม่ถือเป็นข้อเสียหายนัก เมื่อเป็นเช่นนี้ ก็จะทำให้ภาษาไทยผิดมากยิ่งขึ้น ผู้ใหญ่ที่มีตำแหน่งหน้าที่ราชการสูง หรือผู้ที่มีการศึกษาสูงมาก ท่านก็ยังออกเสียงตัวกล้ำ และ ร ล ไม่ถูกต้อง และไม่ระมัดระวัง ผู้อ่านชาวทางวิทยุและ โทรทัศน์บางคนซึ่งเป็นสื่อมวลชนที่แพร่หลายก็ยังอ่านคำกล้ำ และ ร ล ไม่ถูกต้องและไม่ระมัด ระวังผู้ฟังโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนย่อมจะต้องคุ้นเคยกับสิ่งผิด ๆ เหล่านี้ และยอมรับสิ่งผิด ๆ เหล่านี้โดยไม่รู้ตัว ถ้าไม่ได้มีการแก้ไขก็จะทำให้ภาษาไทยกลายเป็นภาษาที่ไม่มีตัวกล้ำ และ ร ล (สุดารัตน์ เอกวานิช 2520 : 2)

นอกจากนี้ พยุง ญาณโกมุท ยังให้ความเห็นว่า ปัญหาการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ไม่ชัดเจนนี้อาจเกิดจาก

1. เกิดจากการเอาอย่างที่ผิด เด็กเอาอย่างผู้ใหญ่ เช่น เด็กจีนที่เกิดในไทย เอา อย่างบิดามารดาของตนที่พูดภาษาไทยไม่ชัด ส่วนมากมักจะพูดคำที่ใช้อักษรควบ ร ล ว ไม่ชัด จะพูด ปลา เป็น ปา ครู เป็น คู นอกจากเลียนแบบผู้ใหญ่แล้ว เด็กยังเอาอย่างเพื่อนด้วย

2. เกิดจากอวัยวะการออกเสียงบกพร่อง อวัยวะออกเสียงที่เกี่ยวข้องกับการออกเสียง คำที่ใช้อักษรควบ มีดังนี้

2.1 ริมฝีปาก ถ้าริมฝีปากแหง หรือไม่สามารถห่อหรือจับได้ เด็กจะไม่สามารถออกเสียงพยัญชนะ ป ว พ ได้ถูกต้อง จะทำให้ออกเสียงคำที่ใช้อักษรควบไม่ชัดเจน

2.2 ลิ้น นับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการออกเสียงที่ใช้อักษรควบ ถ้าลิ้นแข็ง มีขนาดเล็กไป ใหญ่ไป หรือสั้นผิดปกติ ย่อมทำให้ไม่สามารถออกเสียง ก ข ค ร ล ถ ฑ

2.3 ฟัน หมายถึงฟันหน้า ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในการออกเสียงคำที่ใช้อักษรควบ ถ้าฟันเสีย เช่น แมงกินฟัน ฟันเขยิบ หรือฟันห่าง ก็จะทำให้การออกเสียงไม่ดี

3. เกิดจากครูในชั้นประถมศึกษาตอนต้น โดยเฉพาะครูในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วางรากฐานไว้ไม่ดี ออกเสียงไม่ชัดเจน ไม่เอาใจใส่แก้ไขฝึกหัดเด็ก เด็กจะจำผิดตั้งแต่แรก เกิดความเคยชินติดนิสัยการออกเสียงไม่ชัดเจน หรือออกเสียงผิดพลาด (พยุง ญาณโกมุท 2501 : 624)

การฝึกทักษะการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล

ภาษาถึงแม้จะมีความเปลี่ยนแปลงตามธรรมชาติของภาษาก็ตาม แต่ความเปลี่ยนแปลงที่ก่อให้เกิดความสับสน ทางด้านภาษาก็ย่อมเป็นอันตรายแก่ภาษาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะความบกพร่องในเรื่องการอ่านคำควบกล้ำ และคำที่มีเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ไม่ถูกต้องนั้น มีปรากฏอยู่ทั้งในหมู่นักเรียน นักศึกษา ตลอดจนคนทั่วไปอย่างเห็นได้ชัด จึงควรได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง และใช้เวลาเพียงพอ ครูควรเอาใจใส่ฝึกฝนอยู่เสมอ ๆ การฝึกทักษะการอ่านออกเสียงเป็นกิจกรรมที่ครูจะต้องจัดให้นักเรียนเรียนอย่างสนุก มีทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน

ฐาปะนีย์ นาครทรรพ กล่าวถึงวิธีการฝึกทักษะทางภาษา ดังนี้

1. ควรฝึกทักษะทีละอย่างก่อน แล้วฝึกให้สัมพันธ์กันทีหลัง
2. การฝึก ควรฝึกจากสิ่งง่ายก่อน แล้วจึงไปหาสิ่งที่ยาก
3. เมื่อมีข้อผิดพลาดเกิดขึ้น ในการฟัง พูด อ่าน และเขียนของนักเรียน ครูควรพูดจูงใจให้นักเรียนเกิดความเต็มใจที่จะแก้ไขข้อบกพร่องของตน อย่าให้นักเรียนมีความรู้สึกว่าเป็นการลงโทษ
4. ควรให้นักเรียนมีประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะให้โอกาสแก่การฝึกทักษะ จัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ใ้ตัวที่ ปาฐกถา
5. ควรมีการวัดผลเสมอ เพื่อจะได้ทราบว่า การฝึกทักษะ ได้ผลเพียงใด
6. ควรมีอุปกรณ์บางอย่างที่จะช่วยในการฝึกทักษะฟังและพูดได้
7. ถ้าสามารถนำสื่อมวลชนบางอย่างมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ ก็ควรนำมาใช้

(ฐาปะนีย์ นาครทรรพ 2517 : 12)

การฝึกทักษะการอ่านออกเสียงที่จะส่งเสริมทัศนคติที่ดีต่อการอ่านนั้น ประเสริฐ เขยชิต ให้ความเห็นไว้ว่า แบบฝึกที่มีคำสัมผัสและคล้องจองกันทำให้อ่านแล้วไพเราะ ผู้อ่านสามารถจดจำคำเหล่านั้นได้ง่ายขึ้นและจำได้นาน (ประเสริฐ เขยชิต 2517 : 22) ครูอาจรวบรวมคำเป็น โคลง เป็นกลอน หรือเป็นเพลงเพื่อให้เด็กฝึกอ่านก็ได้ นอกจากคำคล้องจองแล้วภาษาไทยยังมีลักษณะพิเศษอีกอย่างหนึ่งคือ ปริศนาและปัญหาต่าง ๆ เช่น อะไรเอ๋ย ต้นเท่าครกใบปรกดิน อะไรเอ๋ย อยู่สูงเทียมฟ้า แต่ต่ำกว่าหญ้าชนิดเดียว เป็นต้น ดังนั้นครูจึงอาจนำปริศนาคำทายมาใช้ได้อีกวิธีหนึ่ง เพื่อเราให้นักเรียนตั้งใจฟัง และระมัดระวังเป็นพิเศษ ภาษาเป็นทักษะอย่างหนึ่ง

การฝึกซ้ำ ๆ กันบ่อย ๆ ย่อมทำให้เกิดความแม่นยำ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ ดร. ก่อ สวัสดิทานิช ที่กล่าวถึงการฝึกทักษะการอ่านไว้ว่า

1. ครูต้องเตรียมแบบฝึกหัดอย่างรอบคอบว่า จะใช้แบบฝึกหัดไหน จะใช้อย่างไร และจะต้องพิจารณาด้วยว่า แบบฝึกหัดนั้นไปช่วยทำให้เด็กเกิดทักษะนั้น ๆ จนนำไปใช้ได้หรือเปล่า
2. ให้ฝึกหัดแบบฝึกสั้น ๆ แต่หลายแบบ เพื่อฝึกทักษะอันเดียวกันนั้นจนเกิดความแม่นยำ แบบฝึกควรมีหลายแบบ เด็กจะได้ไม่เบื่อ
3. ให้ฝึกในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน เช่น เขียนบนกระดานดำบ้าง
4. ประเมินผล การประเมินผลแบบฝึกหัดนั้น จำเป็นต้องประเมินเพื่อดูว่า เด็กเกิดความชำนาญในทักษะนั้นเพียงไร (ก่อก่อ สวัสดิทานิช 2515 : 3)

ส่วน พยุง ญาณโกมุท ได้เขียนบทความเรื่อง วิธีการแก้ไขการออกเสียงคำที่ใช้อักษร ร ล ว ควบกล้ำ ไม่ชัด ไว้ดังนี้

1. ตรวจสอบดูวาระการออกเสียง ถ้าบกพร่อง เป็นเรื่องของแพทย์ที่แก้ไขได้
2. ถ้าเด็กมีวาระสมบูรณ์ดี เห็นว่าเด็กเอาอย่างผู้อื่น ครูควรชี้แจงแนะนำเด็ก เข้าใจว่า การออกเสียงผิดจะทำให้ความหมายเปลี่ยนไป
3. การฝึก
 - 3.1 ให้ฝึกโดยยึดความหมายเป็นหลัก
 - 3.2 ให้เด็กได้ฝึกการออกเสียงพยัญชนะที่จำเป็นในการออกเสียงอักษรควบเสียใหม่ ถ้าเด็กออกเสียงไม่ชัด ไม่ถูกต้อง ครูไม่ควรปล่อยปละละเลยเป็นอันขาด จะต้องให้เด็กได้พูดได้ออกเสียงให้ถูกต้องทันที (พยุง ญาณโกมุท 2501 : 624)

เพลงประกอบการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล

เนื่องจากบทเพลงประกอบการสอนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยเฉพาะเด็กระดับประถมศึกษา แล้วยิ่งสำคัญและเหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง ดังได้กล่าวไปแล้ว ประกอบกับการฝึกทักษะการอ่านออกเสียง เป็นกิจกรรมที่ครูต้องจัดให้นักเรียนเรียนอย่างสนุกสนานทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน มีผู้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่าอาจจะฝึกการอ่านออกเสียง อาจใช้คำสัมผัสคล้องจอง ปริศนาคำทาย หรืออาจรวบรวมเป็นโคลง กลอน บทเพลงสั้น ๆ ก็ได้ เพื่อให้เด็กเรียนด้วยความตั้งใจ สนุกสนานและจดจำได้แม่นยำ

มีผู้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการฝึกทักษะอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล โดยสร้างแบบฝึกต่าง ๆ ไว้หลายอย่างด้วยกัน แต่ยังไม่มีการวิจัยโดยนำบทเพลงมาฝึกทักษะการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล โดยตรง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำบทเพลงมาฝึกทักษะการอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพราะบทเพลงจะทำให้นักเรียนได้เรียนอย่างสนุก ออกเสียงด้วยความระมัดระวัง มีโอกาสฝึกทักษะซ้ำ ๆ ย่อมทำให้ออกเสียงได้ถูกต้อง แม่นยำ

แผนการสอนการใช้เพลงในการฝึกอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสฝึกอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ตามลำดับความยากง่าย อย่างต่อเนื่องกัน โดยเริ่มฝึกออกเสียงตัวพยัญชนะ /ร/ /ล/ ก่อน แล้วฝึกออกเสียงคำที่มีพยัญชนะตัว ร ล เป็นพยัญชนะต้น คำที่มีเสียงตัวพยัญชนะ ร ล ในคำ 2 พยางค์ คำที่มีตัวพยัญชนะ ร ล เป็นคำควบกล้ำ และประโยคซึ่งมีคำที่ต้องออกเสียงพยัญชนะตัว ร ล อยู่หลายคำในประโยคเดียวกัน ตามลำดับ เพลงที่ใช้ฝึกออกเสียงนอกจากนักเรียนจะได้ฝึกร้องเพลงแล้วยังได้มีโอกาสแสดงท่าทางประกอบจังหวะ รำประกอบเพลง เล่นเกมแข่งขันประกอบเพลง และแสดงบทบาทสมมุติประกอบเพลง ทำให้นักเรียนได้เรียนปนเล่น เรียนด้วยความสนุก ได้ฝึกทักษะการอ่านออกเสียงหลาย ๆ ครั้ง เกิดทัศนคติที่ดีต่อการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของ สายสุรี จุติกุล (2518 : 59) เลิศ อานันทะ (2518 : 9) และอรุณ เอี่ยมเอก (2516 : 13) ที่มีความคิดเห็นตรงกันว่าเพลงจะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ เสริมสร้างความคิดและจินตนาการ ผู้วิจัยจึงคิดว่าการใช้เพลงในการฝึกอ่านออกเสียงตัวพยัญชนะ ร ล จะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์การอ่านออกเสียงของนักเรียนสูงขึ้น มีนิสัยรักการอ่านอันจะเป็นหนทางนำไปสู่การศึกษาค้นคว้า หาความรู้ในโอกาสต่อ ๆ ไป